

Bestuursrapportage 2019

Inhoudsopgave

■ 1 Inleiding	
1.1 Inleiding	5
1.2 Periodieke rapportages	6
1.3 Leeswijzer	7
■ 2 Verantwoording programma's	
2.1 Bouwend Voorst	9
2.2 Mooi Voorst	14
2.3 Bedrijvig Voorst	24
2.4 Gezond Voorst	27
2.5 Sociaal Voorst	35
2.6 Veilig Voorst	41
2.7 Dienstverlenend Voorst	42
2.8 Algemene dekkingsmiddelen en financieringen	45
2.9 Overhead	47
■ 3 Verantwoording paragrafen	
3.1 Paragraaf Grondbeleid	49
■ 4 Totaaloverzicht financiële gevolgen	
4.1 Resultaat	52
■ 5 Bijlagen tussentijdse rapportages	
5.1 Feiten en cijfers van de kwantitatieve woningbouwprogrammering	54
5.2 Addendum duurzaamheid 2018	55
5.3 Agenda Cleantech Regio 2019-2023	56

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Bestuursrapportage 2019. De bestuursrapportage vormt, samen met het voortgangsbericht dat u dit jaar hebt behandeld, de derde stap in de planning en controlcyclus. In het voortgangsbericht en de bestuursrapportage leggen wij tussentijds verantwoording af over de uitvoering van de programma's in het lopende begrotingsjaar. Definitieve verantwoording vindt plaats na afloop van het begrotingsjaar met de programmarekening, de vierde en laatste stap in de planning en controlcyclus. Deze rapportage behandelt zowel de beleidsmatige als de financiële voortgang.

1.2 Periodieke rapportages

In deze bestuursrapportage 2019 zijn de volgende rapportages opgenomen:

- 5.1 Feiten en cijfers van de kwantitatieve woningbouwprogrammering
- 5.2 Addendum nota duurzaamheid 2018
- 5.3 Agenda Cleantechregio 2019-2023

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 treft u zowel de beleidsmatige als de financiële ontwikkelingen per programma aan. De financiële ontwikkelingen zijn aan het einde van een programma samengevat in een tabel.

In hoofdstuk 3 van deze bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de diverse paragrafen. Hier zijn alleen de paragrafen opgenomen waarbij ontwikkelingen of afwijkingen zijn te melden.

In hoofdstuk 4 wordt het totaaloverzicht met de financiële gevolgen gepresenteerd.

In hoofdstuk 5 zijn de tussentijdse, periodieke rapportages opgenomen.

Hoofdstuk 2

Verantwoording programma's

2.1 Bouwend Voorst

Wat willen we bereiken

Ruimtelijke ordening

De gemeente Voorst wil blijven investeren in de kwaliteit van het fraaie Voorster landschap en de bebouwde omgeving. We kiezen voor behoud en waar mogelijk versterking van kwaliteit. De Ruimtelijke Toekomstvisie Voorst is daarbij een belangrijk kompas. Stedenbouwkundig waken we voor een goede ruimtelijke ordening waarbij we openstaan voor nieuwe en inspirerende initiatieven. Waarom tevreden zijn met een zes als een acht ook mogelijk is. Het bieden van meer mogelijkheden in ruil voor het leveren van meer kwaliteit is een uitgangspunt dat we vaker in willen zetten. In de lijn van de nieuwe Omgevingswet wordt er werk gemaakt van de nu al ingezette lijn om aanvragen integraler, transparanter maar vooral ook inspirerender te behandelen.

Grondexploitaties

Realisatie van de uit de Ruimtelijke Toekomstvisie Voorst voorgekomen grondexploitaties in de diverse kernen. Daarnaast voorzien we op basis van monitoring van de woningbehoefte nieuwe grondexploitaties in en rondom Twello.

Wonen en bouwen

Evenwicht in de verschillende soorten woningen in de gemeente Voorst is belangrijk. Er is vraag naar woningen voor (terugkerende) gezinnen (doorstromers), starters en kleine huishoudens (alleenstaanden en twee-persoonshuishoudens), vooral als gevolg van vergrijzing. Voor jongeren (en/of lage inkomens) is het soms moeilijk om betaalbare huisvesting in de gemeente te vinden. Er zullen de komende vier jaar ten minste zestig wooneenheden (huur)gerealiseerd worden of in planning zijn voor een- en tweepersoonshuishoudens met een streefhuur van maximaal € 500 per maand. Tevens wordt in samenwerking met IJsseldal Wonen gezocht naar extra mogelijkheden voor een- en tweepersoonshuishoudens waarbij vernieuwende en niet alledaagse woonvormen zeker onderdeel uitmaken van de zoektocht. Opgemerkt moet worden dat dit niet nieuw is. Daarnaast is een integraal beleid en plan noodzakelijk om ouder wordende inwoners zo lang mogelijk in hun eigen huis te laten wonen. Een doorlopende monitoring en verkenning van de woningmarkt is de basis voor de uitvoering van ons woningbouwprogramma. We streven hierbij naar zoveel mogelijk toekomstgericht te bouwen waarbij gasloos of zelfs energieneutraal bouwen de norm is. Dit moet ook gelden voor woningen in de categorie goedkoop en bereikbaar. Daarbij is het ook van belang dat woningen voor specifieke doelgroepen ook voor deze doelgroepen beschikbaar (en bereikbaar) blijven.

In de lijn van de nieuwe Omgevingswet willen we werk maken van de nu al ingezette lijn om aanvragen integraler, transparanter maar vooral ook inspirerender te behandelen. Het bouwen in de gemeente Voorst moet een prettig en boeiend samenspel tussen de initiatiefnemer, de omgeving en de overheid zijn.

Ruimtelijke ordening

Implementatie Omgevingswet	
Inhoud	In 2019 en 2020 bereiden wij ons verder voor op de implementatie van de omgevingswet. Wij concentreren ons hierbij op de volgende aspecten: ▪ Dienstverlening ▪ Houding en gedrag ▪ Digitaal Stelsel Omgevingswet ▪ Participatie ▪ Inhoudelijke voorbereidingen regelgeving (omgevingsplan, <i>herijken welstandnota</i>, samenwerking semi-overheden en regionale partners) De Omgevingswet is inhoudelijk een forse transitie in het ruimtelijk domein. Ten aanzien van het onderdeel participatie werken we voor de Omgevingswet nauw samen met het project <i>Voorst onder de Loep</i>. Hierbij gaat het om 'hoe faciliteren wij inwoners die met initiatieven komen?' en 'hoe betrekken we inwoners bij beleidsvorming en uitvoering?'.
Beoogd effect	De voorbereidingen voor de Omgevingswet moeten op 1 januari 2021 afgerond zijn (= inwerkingtreding van de Omgevingswet) .
Verantwoording Berap 2019	De voorbereidende werkzaamheden zijn in volle gang. We liggen op schema. Naast de relatie met het project Voorst onder de Loep (participatie) is er ook veel samenhang met het project 'renovatie van het gemeentehuis'. Hierbij gaat het met name om de onderdelen 'Dienstverlening' en 'Houding en gedrag'. Daarnaast zijn de voorbereidingen ten aanzien van de onderdelen 'Digitaal Stelsel Omgevingswet' en 'Inhoudelijke voorbereiding regelgeving' in volle gang. In oktober 2019 wordt de gehele organisatie in de gelegenheid gesteld om kennis te nemen van en actief deel te nemen aan de verschillende aspecten van de Omgevingswet, tijdens de 'Week van de Omgevingswet'. Conclusie: We liggen op schema.

Herbestemming vrijkomend agrarisch vastgoed	
Inhoud	In 2019 verkennen wij de mogelijkheden van staldering als onderdeel van herbestemmen van vrijkomend agrarisch vastgoed. Dit wordt als agendapunt opgenomen in de Uitvoeringsagenda Ruimtelijke Toekomstvisie Voorst (nog vast te stellen).
Beoogd effect	Inzicht krijgen in welke mogelijkheden er zijn om vrijkomend agrarisch vastgoed, te weten oppervlakte stalruimtes, op andere locatie(s) binnen de gemeente te realiseren bij bedrijven met een groeivraag. Op de vrijkomende locatie vindt dan sloop plaats. Op deze manier wordt verdere versterking van het buitengebied tegengegaan en krijgen bestaande bedrijven mogelijkheden om te groeien, mits passend op de locatie.
Verantwoording Berap 2019	Bij de buurgemeenten is geïnventariseerd, maar dit heeft niet een toepasbaar kader voor de gemeente Voorst opgeleverd. Daarnaast is vastgesteld dat binnen het planologische kader van het huidige bestemmingsplan Buitengebied een stalderingsregeling slechts beperkt kan werken. Agrarische bedrijven hebben over het algemeen nog ruimte binnen hun bouwperceel om uitbreidingen te realiseren. Er zal alleen belangstelling zijn bij die bedrijven die planologisch op slot zitten en dat is maar bij een heel beperkt aantal bedrijven in het buitengebied van Voorst het geval. Om beter inzicht te krijgen in de situatie van de landbouwsector wordt deze sector in beeld gebracht. Daarmee ontstaat in breder perspectief een beeld van de mogelijkheden en kansen van toepassing van functieverandering en staldering.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)

Een regisserend grondbeleid voeren	
Inhoud	Net als de voorgaande jaren voert de gemeente een regisserend grondbeleid. Hierbij wordt per ontwikkeling gekeken of een actieve danwel faciliterend rol in neemt. Bij een actieve rol zal de gemeente de exploitatie zelf voeren. Bij een faciliterende rol ligt de ontwikkeling in handen bij een particuliere exploitant of ontwikkelaar, waarbij de gemeente al de nodige afspraken met de ontwikkelende partij contractueel vastlegt. Het regisserend grondbeleid is vastgelegd in de Nota grondbeleid 2016, dat in mei 2020 zal worden geactualiseerd.
Beoogd effect	Zorgen voor een goede ruimtelijke ordening, met ingecalculerde en geaccepteerde risico's en - indien nodig geacht - voldoende mogelijkheid om regie te voeren.
Verantwoording Berap 2019	Op 11 februari 2019 heeft de gemeenteraad de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) in het kader van woningbouw in Twello noord bestendigd. Hier kiest de gemeente voor een actief grondbeleid. Ook op het perceel Parallelweg 9 in Twello is Wvg gevestigd. De gemeente heeft deze woning in 2019 voor € 715.000 aangekocht. De woning H.W. Iordensweg 11 in Twello, gelegen tussen het gemeentehuis en basisschool De Wingerd, is in 2019 vrijgekomen en aangeboden aan de gemeente. In het hierboven genoemde raadsbesluit van 11 februari 2019 is de locatiestudie <i>Twello.250 Woningbouwlocaties landschappelijk onderzoek</i> tevens vastgesteld. Op pagina 11 van deze locatiestudie is het Gemeentehuis en omgeving, waartoe de woning H.W. Iordensweg 11 behoort, op pagina 11 opgenomen. Vanwege de strategische ligging heeft de gemeente deze woning in 2019 voor € 380.000 aangekocht. Zie paragraaf grondbeleid voor de stand van zaken van de diverse grondcomplexen.

Wonen en bouwen

Wooneenheden voor een- en tweepersoonshuishoudens	
Inhoud	Een doorlopende monitoring en verkenning van de woningmarkt is de basis voor de uitvoering van ons woningbouwprogramma. In 2019 voeren wij een woningbehoefteonderzoek uit met een doorkijk naar de lange termijn. Wij bouwen op basis van behoefte, de Kwalitatieve Woningbouwprogrammering is daarbij uitgangspunt. Er zullen de komende vier jaar ten minste zestig wooneenheden (huur)gerealiseerd worden of in planning zijn voor een- en tweepersoonshuishoudens met een streefhuur van maximaal € 500 per maand. Bij nieuwe initiatieven hebben wij tevens oog voor vernieuwende woonvormen. Wij zijn in gesprek met IJsseldal Wonen over het verbeteren van de slaagkansen voor deze doelgroep in de bestaande voorraad. Dit leggen wij vast in prestatieafspraken.
Beoogd effect	Verbeteren slaagkansen doelgroep een- en tweepersoonshuishoudens
Verantwoording Berap 2019	In 2019 hebben wij het woningmarktonderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek gebruiken wij als input voor het volkshuisvestelijk en woonbeleid voor de komende jaren, waaronder de (onderbouw en beoordeling van) nieuwbouwplannen, woningbouwprogrammering en de jaarlijkse prestatieafspraken met IJsseldal Wonen en Huurdersbelangenvereniging IJsseldal. Wij hebben u over dit onderzoek geïnformeerd via een raadsmededeling (2019-09182). Met IJsseldal Wonen hebben we in 2019 afspraken gemaakt om de slaagkansen voor jongeren tot 30 jaar op de woningmarkt (veelal 1 en 2 persoonshuishoudens) te verbeteren. Dit heeft geleid tot de volgende maatregelen: invoering jongerencontracten, ontlabele seniorenwoningen (77 woningen), promotie tijdig inschrijven. Ook is er een pilot gestart voor verbouw van een bestaande huurwoning tot Friends woning, waarbij 2 of 3 vrienden de woning delen met zowel gedeelde als eigen voorzieningen.

Ouder wordende inwoners zo lang mogelijk in hun eigen huis te laten wonen	
Inhoud	Wij hebben continue aandacht voor het langer zelfstandig laten wonen van ouderen, dit is een groeiende groep. In samenwerking met het maatschappelijk netwerk Voorst en IJsseldal Wonen pakken wij dit op. Ouderen die willen verhuizen naar een geschikte zelfstandige woning willen wij graag faciliteren en ondersteunen. Zo sluiten wij aan bij de woonwensen bij van deze groep ouderen en komen er woningen vrij voor jongere huishoudens. In 2019 starten wij in aansluiting op Voorst onder de Loep met een project waarbij wij ouderen advies geven over het (tijdig) geschikt maken van hun woning voor langer zelfstandig wonen. Op beschikbare ontwikkellocaties die aansluiten bij de wensen van deze doelgroep. Vooral in en om het centrum van Twello ontwikkelen we woningen die geschikt zijn voor deze doelgroep, om de 'potentiele' vraag te accommoderen. Hierover maken wij afspraken met IJsseldal Wonen (prestatieafspraken) en/of ontwikkelende partijen.
Beoogd effect	Ouderen langer zelfstandig laten wonen
Verantwoording Berap 2019	In de prestatieafspraken hebben we met IJsseldal Wonen afspraken gemaakt over langer zelfstandig wonen. In 2019 heeft IJsseldal Wonen het project Opplussen nadrukkelijk bij ouderen onder de aandacht gebracht. Dit gaat over het bewust maken van ouderen om met een aantal voorzieningen het langer zelfstandig wonen te ondersteunen. Daarnaast zijn wij in 2019 gestart met een project waarbij we ouderen advies geven over het (tijdig) geschikt maken van hun woning om langer zelfstandig te wonen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een huistest.

Wat mag het kosten

Exploitatie Programma Bouwend Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
8-1 Ruimtelijke ordening	Vereveningsbijdrage	45.400	0	0	0
	Mutatie reserve (naar bestemmingsreserve vereveningsfonds sociale woningbouw)	-45.400	0	0	0
8-2 Grondexploitatie	Resultaat in 2019 afgesloten complexen	110.000	0	0	0
	Totaal programma Bouwend Voorst	110.000	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Afgesloten complexen

In 2019 wordt een aantal complexen afgesloten met een positief resultaat van in totaal € 110.000. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

8-3 Bouwen en wonen

Vereveningsbijdrage

Voor het wijzigen van een agrarische bestemming naar een woonbestemming voor de realisatie van een vrijstaande woning is een vereveningsbijdrage overeengekomen.

Deze bijdrage komt ten gunste van de bestemmingsreserve vereveningsfonds sociale woningbouw.

2.2 Mooi Voorst

Wat willen we bereiken

Verkeer en vervoer

Verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt in alle kernen van Voorst. Een totaal integraal mobiliteitsplan samen met de kernen vormt de basis waarbij verkeersveiligheid bovenaan staat. Vooruitlopend op de aanleg van de westelijke randweg Twello moet het integrale mobiliteitsplan mogelijke maatregelen bevatten die de veiligheid op de Molenstraat en de H.W. Iordensweg kunnen verbeteren. Naast veiligheid wordt het aspect duurzamere mobiliteit uitgewerkt in het mobiliteitsplan. Gelet op de toenemende milieubelasting (geluid, fijnstof, veiligheid) en het gebruik van niet duurzame energie (fossiele brandstoffen, CO₂ effect) moeten er randvoorwaarden ontwikkeld worden waardoor minder belastende mobiliteit wordt gestimuleerd. Het herinrichtingsplan voor het centrum van Twello wordt samen met de ondernemers gemaakt en in zijn geheel uitgevoerd met eigen middelen nu er geen provinciale bijdragen meer beschikbaar zijn. Wij vinden het belangrijk dat initiatieven van ondernemers open tegemoet worden getreden en waar wenselijk worden ondersteund. Aan een bloeiende middenstand hechten wij namelijk veel waarde en zij zorgt voor de saamhorigheid en de bevordering van kleinschalige werkgelegenheid. We willen op deze manier bijdragen aan het behoud en ontwikkelen van de economische functie in het centrum van Twello. Grote dorpscentra in onze regio hebben een aantrekkelijk vestigingsklimaat en bieden ruimte voor meerdere functies: detailhandel, kantoren, onderwijs, wonen, horeca, evenementen, cultuur, sport, etc.

Fietsers moeten zoveel mogelijk voorrang krijgen. Er moeten meer vrijliggende fietspaden komen (Nationale fietsagenda 2000) en op de wegen moeten waar mogelijk meer snelheidsmatigende maatregelen genomen worden. Dit bevordert de verkeersveiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers. Dit wordt uitgewerkt in het nieuwe mobiliteitsplan.

Openbaar vervoer

De gemeenschappelijke regeling PlusOv basismobiliteit met de gemeenten Hattem en Heerde verzorgt het regiotaxi-vervoer, leerlingenvervoer, Wmo-vervoer, en jeugdwetvervoer. Zie de verdere toelichting in de paragraaf Verbonden Partijen onder Basismobiliteit.

Cultureel erfgoed

Karakteristieke gebouwen in de gemeente Voorst moeten zoveel mogelijk behouden blijven door ruimtelijk (meer) mogelijkheden te bieden of regels hiervoor op te nemen in bestemmingsplannen.

Openbaar groen

Het aanplanten van extra groen is een eenvoudige maar doeltreffende maatregel in het bevorderen van de CO₂ reductie. In het kader van klimaatadaptatie wordt dit beleid voortgezet en waar nodig uitgebreid.

Afval

Afval wordt in de komende jaren steeds meer ingezet in de verbetering van een circulaire economie. De gemeente Voorst is aandeelhouder geworden bij Circulus Berkel en vanuit dat aandeelhouderschap wordt deze vorm van economie ondersteund en gestimuleerd.

Riolering

De waterhuishouding vormt een nog onderbelicht aspect binnen het milieuvraagstuk. Hittestress en heftige regenval en droogte zijn punten van aandacht waarvoor beleid moet worden ontwikkeld. Ook bezitters van woningen en overig vastgoed moeten

hierbij betrokken worden. Een belangrijk aspect hierbij is het tegengaan van de steeds verder toenemende verstening in onze leefomgeving.

Duurzaamheid en milieubeheer

Met de duurzaamheidsnota en het addendum daarop is een stevig fundament gelegd voor het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. De gemeente Voorst heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn en de te nemen stappen om dit te bereiken zijn vastgelegd in een addendum bij de nota duurzaamheid. Ingezet wordt op vormen van duurzame energie die minder afbreuk doen aan het mooie Voorster landschap. Om uiting te geven aan onze inzet wordt de ambitie van Voorst zodanig lokaal uitgewerkt dat voor de volgende vier jaar een aanpak ontstaat waarbij de huidige stand van de techniek optimaal wordt ingezet zodat inwoners en bedrijven daar hun bijdrage aan gaan geven.

Met betrekking tot de ontwikkeling van luchthaven Teuge houdt de gemeente Voorst vast aan het maximum van 80.000 vliegbewegingen per jaar waarbij de winst van geluidsarmere vliegtuigen in de toekomst ten goede komt aan het geluidsmilieu. Sowieso blijven wij strijdbaar tegen de laagvliegroutes van Lelystad Airport. Mocht het kabinet de plannen toch doorzetten dan zetten wij ons in om de geleden schade voor luchthaven Teuge te laten compenseren en belangen van de inwoners met garanties vanuit het Rijk geborgd te krijgen waarbij ook oplossingen worden gezocht voor de recreatie en toerisme rondom de luchthaven.

Vanuit het Rijk is de verplichting opgelegd dat in 2024 al het zichtbare asbest van de daken moet zijn verwijderd. De gemeenten krijgen hierin een handhavende rol. Voor eigenaren moet het eenvoudig en betaalbaar zijn om aan deze verplichting te kunnen voldoen.

Wat gaan we daarvoor doen

Verkeer en vervoer

Herinrichting van diverse wegen	
Inhoud	<i>Stationsstraat / Marktstraat Twello</i> Het centrum van Twello wordt gefaseerd verbeterd, voor het gehele centrum is een visie opgesteld. Het centrumgedeelte van de Duistervoordseweg is heringericht, in 2019 wordt de Stationsstraat en de Marktstraat opgepakt. In de vormgeving wordt een verbinding gezocht met het reeds heringerichte gedeelte buiten het centrum. In de Marktstraat wordt de riolering vervangen. Gelijktijdig wordt het regenwater van de openbare ruimte afgekoppeld van de riolering. <i>Kortenaerstraat in Twello</i> De slechte asfaltverharding van de weg wordt vervangen door bestrating. Dit past beter bij het 30 km/h-regime en uitstraling als woongebied. Het regenwater van de openbare ruimte wordt afgekoppeld van de riolering. <i>Broekstraat, Bosweg, Sparrenweg en de Molenweg in Klarenbeek</i> De asfaltverharding van deze wegen is slecht en wordt vervangen door betonstraatstenen. Dit past beter bij het 30 km/h-regime en uitstraling als woongebied. In de Broekstraat en de Bosweg wordt de riolering vervangen. Gelijktijdig wordt het regenwater van de openbare ruimte afgekoppeld van de riolering.

Herinrichting diverse wegen (vervolg)	
Inhoud	<i>Wilhelminastraat, Hendrikstraat, Schoolstraat en leuward in Terwolde</i> De asfaltverharding c.q. het straatwerk van deze wegen is slecht en wordt vervangen door betonstraatstenen. Dit past beter bij het 30 km/h-regime en uitstraling als woongebied. In het leuward wordt de riolering vervangen. Gelijktijdig met de reconstructie wordt het regenwater van de openbare ruimte afgekoppeld van de riolering. <i>Weg door Voorst (Rijksstraatweg)</i> Door bijdragen van derden en inzet van eigen middelen wordt de Rijksstraatweg in Voorst heringericht. De werkzaamheden worden integraal opgepakt waarbij zowel de verhardingen, de riolering wordt vervangen en het groen wordt aangepakt. Afkoppeling van regenwater op verhard oppervlak laten wij onderdeel van de werkzaamheden zijn. De Provincie is bezig met de aanleg van de rondweg. De Rijksstraatweg wordt aansluitend aan de realisatie van de rondweg heringericht.
Beoogd effect	Verbeteren van de leefomgeving. Daarnaast is met de aanleg van de rondweg Voorst de kans ontstaan om de weg door Voorst van een verkeersweg om te vormen tot een woonomgeving en een kern waar verblijven en winkelen goed mogelijk is.
Verantwoording Berap 2019	De herinrichting van de Stationsstraat en Marktstraat is medio 2019 afgerond. De herinrichting van de Kortenaerstraat is in uitvoering en wordt dit jaar 2019 afgerond. De herinrichting van de Broekstraat, Bosweg, Sparrenweg en Molenweg is aanbesteed. Civiele werkzaamheden starten tweede helft 2019. De herinrichting van de Wilhelminastraat, Hendrikstraat, Schoolstraat en leuward zijn in voorbereiding. Civiele werkzaamheden starten tweede helft 2019. De herinrichting van de Rijksstraatweg in Voorst is volop in uitvoering en wordt eind 2019 opgeleverd.

Verbetering verkeersveiligheid	
Inhoud	Verkeersveiligheid in Twello blijft om aandacht vragen. In 2017 is het rapport " Een verkeersveilig en leefbaar Twello" in de gemeenteraad besproken. De gemeenteraad heeft besloten om de veiligheid in Twello te verbeteren met het doortrekken van de randweg om Twello. Momenteel wordt de randweg verder uitgewerkt in samenwerking met externe partijen zoals de provincie Gelderland en ProRail.
Beoogd effect	Verbeteren van de leefomgeving.
Verantwoording Berap 2019	Momenteel wordt nog overleg gevoerd met partners zoals de provincie Gelderland en ProRail over de uitvoering en financiering. Nadere informatie over de voortgang en resultaten volgt separaat. Voor doortrekking en afronding van de randweg zal het bestemmingsplan aangepast moeten worden.

Kwaliteitsverbetering omgeving A1-verbreding	
Inhoud	Door Rijkswaterstaat wordt samen met de provincies Gelderland en Overijssel en de Cleantech regio gewerkt aan de verbreding van de A1 tussen Apeldoorn en Azelo. Hierbij wordt het gedeelte van de A1 dat door de gemeente Voorst loopt verbreed naar 2x4 rijstroken, wat gevolgen heeft voor de inpassing van de A1 in onze gemeente. De verbreding verloopt in 2 fasen waarbij het weggedeelte tussen de op/afritten van Posterenk en Deventer in fase 1 ligt. Fase 1 wordt gerealiseerd vanaf eind 2018 met een doorloop tot 2020. Fase 2 loopt vanaf Apeldoorn tot afslag Twello/Posterenk en loopt in de periode van 2024 tot 2028. Voor een goede inpassing van deze verbreding voeren wij de komende jaren enkele landschappelijke projecten uit. Deze projecten worden gedeeltelijk in samenwerking met Rijkswaterstaat, de provincie, het waterschap en de omgeving uitgevoerd.
Beoogd effect	Met deze werkzaamheden kunnen wij een kwaliteitsverbetering realiseren bovenop de plannen voor de wegverbreding
Verantwoording Berap 2019	Dit project ligt op schema.

Actualisatie verkeersbeleidsplan en opstellen integraal mobiliteitsplan	
Inhoud	In 2010 heeft de gemeenteraad het GVVP vastgesteld met daarin het verkeersbeleid voor de aankomende jaren. Inmiddels zijn er wijzigingen in beleid en voorzieningen die ertoe leiden om het GVVP te actualiseren en te komen tot een integraal mobiliteitsplan. Door de regio is de fietsvisie (2012) vastgesteld met de snelle fietsroutes zoals Deventer – Apeldoorn. Door de provincie is de omgevingsvisie (2014) vastgesteld inclusief haar visie op mobiliteit in de regio. De ontwikkeling van het elektrisch vervoer is verder gekomen met de e-bike, de speedpedelec (45 km/h) en de elektrische auto's. In Voorst is de rondweg in ontwikkeling. Dit pleit ertoe om het GVVP te actualiseren. In 2018 wordt de evaluatie van het huidige beleid afgerond en in 2019 wordt het nieuwe integrale mobiliteitsplan opgesteld samen met de inwoners.
Beoogd effect	Het nieuw mobiliteitsplan opleveren met daarin de laatste ontwikkelingen verwerkt.
Verantwoording Berap 2019	Samen met de bevolking is het huidige verkeersbeleid tegen het licht gehouden. Deze evaluatie is begin 2019 afgerond. Eind 2019 wordt het nieuwe mobiliteitsplan 'Programma Verkeer' aan de gemeenteraad aangeboden.

Verbetering fietsroutes (fietsssnelwegen)	
Inhoud	In 2015 is door de regio, inclusief de gemeente Voorst, de 'go' uitgesproken voor de regionale fietsroute Apeldoorn – Deventer. Inmiddels is de 1e fase aan maatregelen uitgevoerd. Vanaf 2018 wordt gewerkt aan de verkenning van het traject voor de 2 ^e fase tussen Teuge en Deventer. Ook is inmiddels gestart met de voorbereidingen van de fietsroute Zutphen – Apeldoorn met een eerste verkenning tussen Gietelo en Apeldoorn.
Beoogd effect	Het verbeteren van de fietsroutes Apeldoorn – Deventer en Zutphen - Apeldoorn om zodoende het fietsgebruik te stimuleren
Verantwoording Berap 2019	De werkzaamheden bij de rotonde N344-Woudweg in Teuge, aanleg kruispuntplateau's in de Woudweg, verbetering van het uitwisselpunt N344-Burg. Van der Feltzweg en de aanpassingen aan de verkeerslichten bij Steenenkamer zijn afgerond. Momenteel wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van het traject voor de 2 ^e fase tussen Teuge en Deventer, namelijk het aanleggen van schuilplaatsen, wegmarkeringen en de herkenbaarheid van de fietssnelweg.

Openbaar vervoer

Verbetering openbaar vervoer	
Inhoud	Op 30 mei 2018 heeft Provinciale Staten Gelderland de Nota van Uitgangspunten voor de concessies openbaar vervoer vastgesteld. In vervolg op de OV-visie van de provincie (2014) wordt onderscheid gemaakt tussen A, B en C lijnen, waarbij meer flexibiliteit mogelijk is bij zogeheten ontwikkellijnen (C-lijnen). Als regio denken wij mee met het Programma van Eisen voor de nieuwe concessie-uitvraag. In het kader van de OV-visie wordt door de provincie en andere betrokken partijen nagedacht over bestaande en nieuwe vervoersconcepten.
Beoogd effect	Het verbeteren van het openbaar vervoer in de gemeente Voorst en de regio Stedendriehoek.
Verantwoording Berap 2019	De provincie Gelderland heeft de concessie IJssel-Vecht op de markt gebracht, waarop vervoerders hebben ingeschreven. Gemeente Voorst behoort tot deze concessie, waardoor in 2020 ook in de gemeente Voorst een nieuwe concessie ingaat. Welke vervoerder dit wordt, is nog onduidelijk. Ook is nog niet duidelijk welke consequenties dit heeft voor de buslijnen in onze gemeente. In eerste instantie zullen alle buslijnen ook in een nieuwe concessie worden aangeboden, maar kan de vorm variëren of kan na jaarlijkse evaluatie een buslijn worden bijgesteld. Tussentijds bekijkt de Cleantech Regio hoe wij als regio onze knooppunten kunnen versterken, ook met het oog op alternatief en/of schoon vervoer.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Aanleg fietspad en natuurvriendelijke oever De Fliert	
Inhoud	In samenwerking met Waterschap Vallei en Veluwe zijn wij een project gestart om tussen de Voordersteeg en de Burgemeester Van der Feltzweg een fietsroute langs of nabij de Fliert te realiseren. Het waterschap vult gelijktijdig haar opgave in voor de Kader Richtlijn Water in de vorm van een natuurvriendelijke oever langs de beek. Deze route sluit aan op de recent aangelegde fiets-/wandelpad vanuit het plan Achter 't Holthuis/ De Schaker. Beide plannen worden in gezamenlijkheid ontwikkeld. Het is de wens dit project in 2019 af te ronden.
Beoogd effect	Door deze ontwikkeling ontstaat er een aantrekkelijke fiets- en wandelpad met ruimte voor landschapsherstel, natuurontwikkeling en ecologie.
Verantwoording Berap 2019	Voor zowel het fietspad als de natuurvriendelijke oever zijn de benodigde gronden aangekocht. Op 25 juni jl. is er samen met het waterschap een informatieavond gehouden. Planvorming en voorbereiding is in volle gang, de uitvoering zal plaats vinden in 2020.

Realisatie van watertappunten	
Inhoud	Wij gaan acht watertappunten realiseren in de dorpskernen van De Vecht, Nijbroek, Terwolde, Teuge, Voorst, Steenenkamer, Wilp, Bussloo en Posterken. De kernen Klarenbeek, Wilp-Achterhoek en Twello zijn al voorzien.
Beoogd effect	Stimuleren van een gezonde levensstijl.
Verantwoording Berap 2019	In overleg met de plaatselijk belangenverenigingen wordt bepaald wat strategische toeristische knooppunten/locaties in de dorpen voor watertappunten zijn. Uitvoering zal in najaar 2019 plaatsvinden.

Polder Nijbroek	
Inhoud	De Polder Nijbroek is een nu nog relatief gaaf 14 ^e eeuwse cultuurlandschap die het waard is te behouden en waar mogelijk te herstellen. Hiervoor starten wij een gebiedsproces in de lijn van het 'Weteringse Broek'. In dit proces wordt tevens gekeken naar een klimaat-robuste inrichting en de mogelijkheden als 'energielandschap' als leverancier voor duurzame energie. Voor de Polder Nijbroek wordt in 2018 een basisdocument opgesteld waarin een verkenning gegeven wordt van de kansen en een plan van aanpak. Burgerparticipatie is uitgangspunt in dit proces. 2019 wordt gebruikt voor het concreet maken van de eerste projecten.
Beoogd effect	Het verbinden van gebiedsambities en –kansen met individuele ambities van bewoners en ondernemers. De te starten verkenning moet een visie en uitvoeringsprogramma opleveren voor de komende jaren.
Verantwoording Berap 2019	Met Plaatselijk Belang Nijbroek, bewoners en de gemeente zijn diverse bijeenkomsten gehouden. Er is een gezamenlijke, door de bewoners gedragen Visie op de Polder Nijbroek opgesteld. Daaruit voortvloeiend zijn een drietal werkgroepen actief. Deze werkgroepen stellen gezamenlijk met de gemeente en overige belanghebbenden/stakeholders diverse projecten op. Daaruit zal een strategie van uitvoering plaatsvinden vanaf 2020.

Uitvoering ecologisch maaibeheer	
Inhoud	Het ecologisch maaibeheer, dat gestart is naar aanleiding van het regionale project Biobased Industry in de Cleantech regio, wordt voortgezet. Dit werk is op te splitsen in ecologisch bermbeheer (door aannemers/eigen buitendienst) en het ecologisch beheer van een viertal locatie door inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor het bermbeheer is het streven dat minimaal 25% van de gemeentelijke bermen ecologisch beheerd worden. Op dit moment zitten we op de helft hiervan.
Beoogd effect	Door in de wijze van het maaibeheer rekening te houden met de aanwezige flora en fauna wordt een verhoging van de natuurwaarde en biodiversiteit bewerkstelligd
Verantwoording Berap 2019	In 2019 is er een plan opgesteld voor ecologisch maaibeheer en een begin gemaakt om de bermen daar waar mogelijk extensiever te maaien. Dit wordt voor volgende jaren verder doorgevoerd. Daarnaast is er in 2019 veel tijd en geld gestoken om de overlast van exoten te bestrijden. Denk hierbij aan eikenprocessierups, letterzetter en Japanse Duizenknoop.

Riolering

Afkoppelen hemelwater	
Inhoud	Gelijktijdig met de reconstructieprojecten, zoals deze beschreven zijn in de paragraaf Verkeer en Vervoer, wordt het hemelwater van grote delen van de openbare ruimte afgekoppeld van de riolering. Daarnaast wordt hemelwater van nieuwbouwprojecten niet aan gesloten. Ook stimuleren we particulieren om af te koppelen door het leveren van materialen en het vergroenen van tuinen.
Beoogd effect	Door het afkoppelen van hemelwater wordt dit schone water niet meer vermengd met het vuile rioolwater maar kan het terugvloeien naar de bodem of oppervlakte water. Ook ontzien we hiermee de rioalgemalen en rioolwaterzuivering. Tevens is het een vorm van klimaatadaptatie omdat het verdroging tegen gaat en het rioolstelsel robuuster maakt voor heftiger regenval. Hierdoor treedt minder overlast op door riooloverstorten en rioolwater op straat. Ook geeft het verkoeling in de leefomgeving
Verantwoording Berap 2019	Gelijktijdig met de uitgevoerde reconstructies, is er inmiddels in 2019 weer in diverse wegen het hemelwater afgekoppeld van de riolering. Om het afkoppelen te stimuleren, zijn er na het succes van vorig jaar in 2019 nogmaals ruim 1100 regentonnen aan burgers aangevraagd/geleverd.

Klimaatadaptatie	
Inhoud	In 2018 is de eerste stresstest uitgevoerd waarbij gekeken is naar de effecten van klimaatwijzigingen op het gebied van wateroverlast, droogte en hitte. Tweede helft 2018 is voor het onderdeel wateroverlast een verfijningsslag gemaakt. De resultaten hiervan worden gebruikt voor het opstellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2024 dat in 2019 aangeboden wordt.
Beoogd effect	Op deze wijze proberen wij de gemeente voor te bereiden op de komende klimaatwijzigingen
Verantwoording Berap 2019	Klimaatadaptatie is verwerkt in het vernieuwde GRP het 'Programma Water'. Het Programma Water wordt tweede helft 2019 aangeboden aan de gemeenteraad.

Bergbezinkvoorziening Troelstralaan Twello	
Inhoud	In 2014 hadden wij willen starten met de voorbereiding van de realisering van een bergbezinkvoorziening aan de Troelstralaan te Twello. Op verzoek van het waterschap zijn deze werkzaamheden uitgesteld. Het waterschap heeft de mogelijkheden van een extra zuivering voor het zuidelijk gebied van de gemeente onderzocht, de Waterfabriek, en is tot de conclusie gekomen dat deze realiseerbaar is. Ook wordt het rioolstelsel van Twello ontlast door de capaciteit van het waterschapsgemaal in Twello te vergroten. De aanleg van de Waterfabriek is vertraagd en staat nu gepland voor 2020. De vergroting van het gemaal vindt plaats in 2019. Na realisatie van de Waterfabriek volgt een periode van monitoring van de Twellose Beek, waarna bepaald wordt of aanvullende maatregelen nodig zijn. Vooralsnog wordt de bergbezinkvoorziening uitgesteld tot 2022.
Beoogd effect	Het doel is om meer berging te verkrijgen in de riolering en het aantal riooloverstorten te verminderen. Daarnaast ontstaat er een mogelijkheid om water te genereren voor doorspoeling van het open watersysteem van de Twellose Beek.
Verantwoording Berap 2019	Omdat we inmiddels veel oppervlakten hebben afgekoppeld van de riolering, is de aanleg van de bergbezinkvoorziening Troelstralaan overbodig geworden. In overleg met het waterschap halen wij deze maatregel van de agenda.

Cultureel erfgoed

Cultuurhistorische Atlas	
Inhoud	Cultuurhistorie is een cruciaal onderdeel van de Voorster identiteit. Het belang van het behouden en waar mogelijk versterken van de rijke cultuurhistorie van de gemeente komt nadrukkelijk aan de orde in de ruimtelijke toekomstvisie. Vanuit het Besluit ruimtelijke ordening bestaat de verplichting om cultuurhistorische aspecten mee te wegen in de totstandkoming van bestemmingsplannen. Een cultuurhistorische atlas vormt feitelijk een onmisbare bron van informatie bij de uitvoering van de gemeentelijke taken. De culturele atlas die ons voor ogen staat bestaat uit twee pijlers: een toegankelijk geschreven en fraai vorm gegeven publicatie en een, dynamisch, digitaal medium, bijvoorbeeld in de vorm van een website of een app. Het afgelopen jaar stond in het teken van voorbereiding: de Stichting Cultuurhistorie Voorst is opgericht en de financiële mogelijkheden (sponsoring) zijn verkend.
Beoogd effect	Versterken van cultuurhistorie als onderdeel van de Voorster identiteit
Verantwoording Berap 2019	De stichting Cultuurhistorie heeft met de Oudheidkundige Kring Voorst (OKV) een geschikte partij gevonden om te komen tot de ontwikkeling van de Atlas, webapplicatie en bijbehorend content management. De OKV koppelt op regelmatige basis terug aan de Stichting Cultuurhistorie Voorst, de eindverantwoordelijkheid blijft bij de stichting. De OKV wordt in een deel van de werkzaamheden ondersteund door Erfgoed Gelderland (EG). Erfgoed Gelderland is een coöperatie waarin circa 180 erfgoedorganisaties samenwerken, kennis delen en het erfgoed presenteren. Om het omvattende project behapbaar te maken wordt gewerkt op basis van werkplannen voor bepaalde perioden. Voor de realisatie van de atlas wordt gewerkt aan een apart werkplan en het samenstellen van een begeleidingsgroep. De komende periode zal daarnaast in het teken staan van de overgang op een nieuw collectieregistratiesysteem (database). Dit systeem is gebruiksvriendelijker en sluit qua gebruiksmogelijkheden (in tegenstelling tot de huidige database) wel aan op de vereisten voor ontsluiting via een webapplicatie. Het vooronderzoek, opstellen van pve en opvragen offertes voor deze webapplicatie is ook onderdeel van de komende periode. Om de mogelijkheden van de nieuwe database te 'proeven' loopt het pilotproject '75 jaar bevrijding'. Naast de beschikbare bronnen en kaarten wordt ook gebruik gemaakt van oral history, letterlijk mondelinge geschiedenis, verhalen als bron van cultuurhistorie.
Karakteristieke gebouwen	
Inhoud	In 2018 en 2019 starten wij met een pilot 'bescherming karakteristieke panden' in de kern Teuge als onderdeel van een breed te ontwikkelen programma gericht op het behoud en bescherming van karakteristieke panden en bouwwerken. In de kern Teuge kiezen wij voor de uitwerking van de 'Kansenkaart Teuge' waarin wij samen met het dorp kansen hebben benoemd waarbij ook de uitstraling van de bebouwing een actiepunt is. Participatie met eigenaren speelt in deze pilot een grote rol. Samen met de eigenaren gaan we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn en welke voordelen wij als gemeente daar tegenover kunnen zetten. Als blijkt dat deze pilot succesvol is, dan rollen wij deze methodiek uit over de karakteristieke panden in rest van de gemeente (kernen en buitengebied).
Beoogd effect	Beschermen karakteristieke panden en bouwwerken
Verantwoording Berap 2019	Op 24 juni 2019 is door de raad de motie 'Alles van waarde is weerloos' aangenomen. Dit heeft tot gevolg dat het college zich nu allereerst richt op de opdracht die zij van de raad heeft gekregen. Dit betekent dat in beeld wordt gebracht welke karakteristieke, cultuurhistorisch relevante gebouwen -niet zijnde monument- bescherming tegen verminking of sloop behoeven. Dit onderzoek wordt zowel voor het buitengebied als voor de kernen uitgevoerd. Daarnaast wordt verder uitgewerkt welke instrumenten de gemeente kan inzetten om deze gebouwen te beschermen tegen verminking of sloop. Tevens wordt onderzocht op welke manier eigenaren van deze gebouwen advies en ondersteuning kunnen krijgen en welke kosten daarmee bij benadering gemoeid zullen zijn. Aanvullend wordt uitgezocht in welke vorm participatie met eigenaren in deze opzet een rol kan krijgen.

Afval

Aansluiting Circulus Berkel	
Inhoud	Op 1 januari 2019 gaat de gemeente Voorst toetreden tot Circulus-Berkel voor de afvalinzameling en verwerking. Voor de bewoners van de gemeente blijft de dienstverlening gelijk. Eerder al konden bewoners gebruik maken van de Recyclepleinen van Circulus-Berkel. Dit wordt gecontinueerd.
Beoogd effect	Circulus-Berkel verzorgt het afvalbeheer voor acht gemeenten. Het gaat om Apeldoorn, Bronckhorst, Brummen, Deventer, Doesburg, Epe, Lochem en Zutphen. Specialismen en kennis is bij Circulus-Berkel goed geborgd. Ook biedt Circulus-Berkel goede mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten.
Verantwoording Berap 2019	De aansluiting bij Circulus Berkel is rond. De overdracht van de contracten en klachtentelefoon is naar tevredenheid verlopen. De overgang van de papierinzameling <i>met</i> vrijwilligers naar <i>deels werken met</i> vrijwilligers en <i>deels door</i> Renewi liep niet geheel vlekkeloos. Hierdoor zijn extra klachten ontstaan. Deze problematiek staat los van de aansluiting bij Circulus Berkel. We willen met deze ook berap aandacht vragen voor een aanstaande verandering als het gaat om de financiële voordelen van afval scheiden en verwerken. Door veranderende marktomstandigheden voor de recyclebare stromen (zoals voor textiel, PMD, papier) brengen die stromen in de toekomst steeds minder op. Dit is een landelijke trend. Voor textiel is in 2019 de opbrengst al minder. Dit komt door een toename van deze stromen op de markt, maar ook door wereldwijde invloeden. Verder zijn de producten die van de recyclebare stromen kunnen worden gemaakt nog niet van voldoende kwaliteit dat er veel vraag naar is. Daarnaast lopen voor PMD de opbrengsten verder terug omdat de Nedvang vergoeding jaarlijks steeds verder afneemt. De kostendekkendheid wordt hierdoor minder. Het uiteindelijk resultaat voor 2019 wordt in de jaarrekening 2019 verantwoord.

Stimulering circulaire economie door uitvoering te geven aan de motie "Luier niet voor(s)t, maar zamel in	
Inhoud	De verwachting is dat wij in de loop van 2019 kunnen gaan starten met de inzameling en verwerking van luiers. Er worden op dit moment in de regio twee methoden van verwerking onderzocht en uitgerold die in 2019 grootschalig operationeel lijken te kunnen worden.
Beoogd effect	Een milieukundig acceptabele, efficiënte en service gerichtere invulling van luierinzameling in de gemeente Voorst. De raad wordt eind 2018 geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom luierinzameling.
Verantwoording Berap 2019	Binnen de gemeente Voorst bestaat de wens om luiers en incontinentiemateriaal gescheiden in te zamelen en te verwerken. Er is op dit moment nog geen milieutechnisch geschikte mogelijkheid voor grootschalige verwerking van luiers uit de gemeente Voorst tot een bruikbaar product. Circulus Berkel heeft in Cirkelwaarde verband opties lopen voor proeven met verwerking, maar al deze methodes zijn nog in ontwikkeling. De verwachting is dat het nog 2 a 3 jaar duurt voort deze proeven uit de pilotfase komen en grootschalige verwerking mogelijk is.

Milieubeheer

Asbestonderzoek	
Inhoud	Om tijdig te voldoen aan de wetgeving rond asbest, willen wij de komende jaren hier extra inzet op doen. Wij gaan dit aanpakken op een manier die goed bij de Voorster samenleving past. In 2018 worden de eerste eigenaren van percelen geïnformeerd en krijgen ze begeleiding om zo in 2024 de gemeente Voorst asbestvrij te hebben.
Beoogd effect	Verbeteren van de leefomgeving door in 2024 asbestvrij te zijn.
Verantwoording Berap 2019	Het "asbestdakenverbod 2024" is in juni door de Eerste Kamer verworpen. Of dit verbod er komt en wanneer, is momenteel onbekend. Daarom wachten veel dakeigenaren momenteel even met saneren en zetten we het benaderen van eigenaren op een laag pitje.

Uitvoering addendum duurzaamheid	
Inhoud	In 2016 heeft de raad ingestemd met het addendum bij de Nota Duurzaamheid. De projecten rond energiebesparing zijn in uitvoering en worden als positief ervaren. Op het gebied van het opwekken van duurzame energie wordt er gefocust op zonne-energie. Deze projecten hebben vaak een lange doorlooptijd waardoor de resultaten pas over enkele jaren te zien zijn. Met het structurele budget voor duurzaamheid kunnen de lopende projecten goed doorgezet worden en is er ruimte om nieuwe projecten op te pakken. Jaarlijks wordt er een rapportage opgesteld over de resultaten van het addendum bij de Nota Duurzaamheid. Er zal in 2020 een vierjarenplan opgesteld worden om inzicht te geven hoe energieneutraal Voorst in 2030 bereikt kan worden, dan zijn we ook in het bezit van de resultaten die tot dan toe bereikt zijn (voortgang zonneakkers etc).
Beoogd effect	Het doel is een energieneutrale gemeente in 2030 waarbij evenveel duurzame energie wordt opgewekt als wordt gebruikt. Dit wordt bereikt door 40% energiebesparing en de overige 60% wordt duurzaam opgewekt.
Verantwoording Berap 2019	De rapportage over de resultaten van het addendum bij de Nota Duurzaamheid is in de bijlage bijgevoegd.

Exploitatie Programma Mooi Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
2-1 Verkeer en vervoer	Kapitaallasten krediet opstellen nieuw verkeersbeleid	0	-8.300	-8.200	-8.100
	Opheffen of beveiligen niet actief beveiligde overwegen (kapitaallasten investering)	-1.200	-17.400	-17.200	-17.000
5-5 Cultureel erfgoed	Monumentensubsidies	-45.600	0	0	0
	Subsidie Provincie Gelderland	45.600	0	0	0
5-7 Openbaar groen en recreatie	Eikenprocessierups	-60.000	0	0	0
	Aankoop gronden Staatsbosbeheer	0	0	0	0
7-4 Milieubeheer	Toezicht op bedrijven i.h.k.v. activiteitenbesluit milieubeheer	-11.200	0	0	0
	Subsidie toezicht op bedrijven i.k.v. activiteitenbesluit milieubeheer	11.200	0	0	0
Totaal programma Mooi Voorst		-61.200	-25.700	-25.400	-25.100

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

2-1 Verkeer en vervoer

Kapitaallasten krediet opstellen nieuw verkeersbeleid

De afschrijvingstermijn is ten onrechte begroot op 30 jaar; dit moet 5 jaar zijn. Daardoor wordt de afschrijvingstermijn korter wat vanaf 2020 hogere kapitaallasten met zich mee brengt.

Opheffen of beveiligen niet actief beveiligde overwegen

Voor dit onderwerp verwijzen wij u naar een separaat raadsvoorstel. De jaarlijkse kapitaallasten (rente en afschrijving) van de investering zijn in bovenstaande tabel opgenomen.

5-5 Cultureel erfgoed

Monumentensubsidies

Van de Provincie Gelderland is voor 2019 een subsidie ontvangen voor de instandhouding monumenten Voorst. Deze subsidie verhoogt het budget voor monumentensubsidies.

5-7 Openbaar groen en recreatie

Eikenprocessierups

Voor de bestrijding van de eikenprocessierups hebben wij extra kosten gemaakt. Voor uitgebreide informatie verwijzen wij naar de raadsmededeling Z-19-05290_2019-46432 (beantwoording schriftelijke vragen VVD). De extra kosten bedragen € 60.000, of en in welke mate deze kosten structureel zijn is nu nog niet aan te geven. Wel schatten wij in dat de kosten in 2020 op een zelfde niveau zullen uitkomen.

Aankoop gronden Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer en de provincie Gelderland zijn gestart met een openbare grondruil van voornamelijk natuur- en bosgronden. In de gemeente Voorst wordt bijna 56 ha natuurgebiedjes door Staatsbosbeheer verkocht. De gemeente Voorst is voornemens eigenaar te worden van kleinere stukken bosjes en botanisch waardevolle graslanden langs en nabij de Nijbroekse wetting. Daarnaast is er interesse voor een oud hakhoutbos nabij de Vaassenseweg. Wij informeren u bij het Voortgangsbericht 2020 of in een separaat raadsvoorstel over de uitkomsten.

7-4 Milieubeheer

Subsidie toezicht op bedrijven i.k.v. activiteitenbesluit milieubeheer

De gemeente Voorst, provincie Gelderland en de Omgevingsdienst Veluwe IJssel zetten de komende jaren extra in op toezicht op energiebesparing bij bedrijven. Bedrijven en instellingen met een jaarverbruik van meer dan 50.000 KWh en 25.000 m³ gas moeten energiebesparende maatregelen nemen die binnen 5 jaar zijn terugverdiend. Hiervoor zijn er per sector lijsten opgesteld met de energiemaatregelen. De Omgevingsdienst Veluwe IJssel voert controles hierop uit. De provincie Gelderland heeft subsidie beschikbaar gesteld om hier extra op in te zetten.

PAS

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 beslist dat het Programma Aanpak Stikstof (hierna: 'PAS') niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden. Deze beslissing heeft consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, de aanleg van infrastructuur, de bouw van nieuwe bedrijven en agrarische activiteiten die kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden. Binnen de gemeente Voorst ligt één Natura 2000 gebied, de uiterwaarden van de IJssel. Verder liggen de landgoederen Brummen relatief nabij. Voor de korte termijn zijn wij vooralsnog niet van plan om de nu lopende invulling van bestemmingsplannen stil te leggen. Dit omdat het juridisch risico van projecten en vergunningen stilleggen vele malen groter is dan voortzetten in verband met aansprakelijkheidsstellingen. De verwachting is dat de woningbouwplannen in de gemeente Voorst de toets zullen doorstaan, omdat het aandeel aan groen en natuur binnen de projecten in Voorst hoog is.

PFAS 'problematiek'

PFAS is een stoffengroep, die in ons land verspreid in het milieu wordt aangetroffen. Kenmerkend voor deze stoffen is dat ze nauwelijks biologisch afbreekbaar zijn, bovendien is van verschillende PFAS-stoffen aangetoond dat ze toxisch zijn. PFOS behoort samen met het stofje PFOA tot de stoffengroep PFAS. Omdat de stoffen praktisch onverwoestbaar zijn, is het een probleem als het in het milieu terecht komt. Het breekt namelijk niet biologisch af. Je kunt het alleen verbranden bij heel hoge temperaturen, en ook chemisch is het stofje heel moeilijk onschadelijk te maken. Vanaf 1 oktober is het verplicht om bij verplaatsingen van grond eerst onderzoek te doen naar de aanwezigheid van deze stoffen. Grote verwerkers nemen geen grond meer aan als er geen PFOS-analyse is uitgevoerd. Omdat er maar enkele laboratoria zijn die de PFOS-analyse kunnen uitvoeren, lopen de kosten en doorlooptijden van de onderzoeken op. Dit heeft voor de gemeente Voorst onder andere gevolgen bij wegreconstructies en bouwprojecten waarbij grond afgevoerd moet worden. Beleidsmatig gaan we de bodemkwaliteitskaart aanvullen met de PFOS waarden, vanaf 1 oktober 2019 mag de huidige bodemkwaliteitskaart namelijk niet meer gebruikt worden voor grond transporten. Aanvulling van de bodemkwaliteitskaart wordt in regionaal verband opgepakt.

De extra PFOS-analyse van de gehele gemeente en aanvullen van de bodemkwaliteitskaart brengen extra kosten met zich mee, de omvang is nu nog niet bekend.

2.3 Bedrijvig Voorst

Wat willen we bereiken

Economische promotie

De gemeente Voorst is uniek gelegen tussen IJssel en Veluwemassief. Zowel landschappelijk als cultuurhistorisch heeft Voorst veel te bieden. Om de effecten van al het fraais dat Voorst te bieden heeft te benadrukken worden hiervoor recreatieve en toeristische activiteiten ontplooid en aangemoedigd. Een communicatieoffensief om Voorst te promoten zal worden ontwikkeld.

Tevens hechten wij veel waarde aan het realiseren van snelle internetverbindingen in het buitengebied zowel voor de lokale economie als voor de inwoners.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De gemeente Voorst heeft behoefte aan extra industrieterreinen om nieuwe bedrijven op te vangen en bedrijfsverplaatsingen mogelijk te maken. Daarnaast is het van belang om bestaande bedrijventerreinen in goede conditie te houden of weer in conditie te brengen. De bestaande bedrijventerreinen Nijverheid, 't Belt verdienen een revitalisering.

Begeleide participatie en arbeidsparticipatie

De zorg voor mensen die buiten het arbeidsproces staan of dreigen te komen is aan de gemeente toevertrouwd en daar wordt ook verstandig inhoud aan gegeven. De participatienota is daarbij uitgangspunt en vormt een basis die getypeerd kan worden als 'zacht op de persoon hard op de inhoud'.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Inwoners die plannen hebben om een eigen bedrijf te beginnen moeten gebruik kunnen maken van gemeentelijke startersbegeleiding. Deze begeleiding moet ook ingezet worden voor mensen met een uitkering waarbij alle middelen moeten worden ingezet om belemmerende regels te verwijderen.

Wat gaan we daarvoor doen

Economische promotie

Promotionele activiteiten om gemeente Voorst "op de kaart te zetten"	
Inhoud	In 2018 starten we met het ontwikkelen van een (vernieuwde) toeristische website voor de gemeente Voorst. Het concept IJsselvallei krijgt invulling. Ook starten we met de ontwikkeling van een wandelknooppuntennetwerk. Met de betrokken partijen op en rondom Bussloo en Teuge werken we aan een gebiedsplan voor beide gebieden. We faciliteren toeristische ondernemers in het onderling samenwerken en ontwikkelen van arrangementen om de toerist langer te laten verblijven. We werken hierbij samen met regionale partners.
Beoogd effect	Het toerisme in de gemeente een impuls geven, de gemeente Voorst beter als toeristische bestemming vermarkten.
Verantwoording Berap 2019	Samen met de ondernemers hebben we een nieuw logo, huisstijl en website ontworpen voor toeristisch Voorst. In juli lanceerden we de website. Bezoekers weten de site goed te vinden en de bezoekduur stijgt aanzienlijk. We hebben een marketingplan voor de IJsselvallei gemaakt. De kansen uit dit plan pakken we samen met de ondernemers op. Met het routebureau Veluwe en Stichting Landschapsbeheer Gelderland verkennen we de mogelijkheden voor het wandelknooppuntennetwerk. Tijdens een bijeenkomst met ondernemers op en rond Bussloo is de start voor het opstellen van een gebiedsplan gegeven. Vanaf september start het vervolg van de individuele gesprekken met de ondernemers. Voor Teuge maken we geen apart gebiedsplan, maar sluiten we aan op de studie voor het middengebied. Toeristische ondernemers ontmoeten elkaar op de netwerkbijeenkomsten die de kenniswerkplaats Saxion organiseert. De samenwerking met regionale partners wordt voortgezet.

Deelname aan WiFi4EU	
Inhoud	Naar aanleiding van de motie WiFi4EU wordt er een subsidieaanvraag voorbereid voor Twello-Centrum.
Beoogd effect	Gratis internet in Twello Centrum.
Verantwoording Berap 2019	Als gevolg van teveel inschrijvingen voor de EU subsidie heeft Voorst geen subsidie toegewezen gekregen. Wij hebben tijdens en na afloop van dit traject contact gehad met de ondernemers. Gezien het moeizaam verkrijgen van subsidie en de geringe behoefte vanuit de ondernemers is besloten geen aanvraag meer in te dienen. Hiermee is de motie afgedaan.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Revitalisering industrieterreinen	
Inhoud	In 2018 starten we met een analyse van het huidige functioneren van onze bedrijventerreinen en de kwalitatieve en kwantitatieve vraag op korte, middellange en lange termijn.
Beoogd effect	Actieplan voor de komende jaren voor het creëren van toekomstbestendige bedrijventerreinen in de gemeente Voorst, waaronder Nijverheid en 't Belt.
Verantwoording Berap 2019	Samen met het bedrijfsleven onderzochten we de kwaliteit van de bedrijventerreinen in onze gemeente en de vraag naar (nieuwe) bedrijventerreinen. De resultaten van het onderzoek en de kansen voor de toekomst bespraken we met de bedrijven op de bedrijventerreinen tijdens een tweetal goed bezochte ontbijtsessies. De uitkomsten van de analyse en de input vanuit de ontbijtsessies geven een goede basis voor het vervolg. We zijn in september gestart met vervolgacties per bedrijventerrein.

Begeleide participatie

Ontwikkeling Delta	
Inhoud	De gemeente Zutphen heeft aangegeven de WSW op een andere manier, zelfstandig, in te willen vullen. Zutphen en Brummen hebben aangegeven te willen uitreden tot de gemeenschappelijke regeling Delta. Er wordt momenteel door de gemeenten Voorst, Lochem en Bronckhorst onderzocht wat de mogelijkheden zijn om in afgeslankte vorm de GR Delta voort te zetten en er ligt een intentie om met deze drie gemeenten door te gaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar de financiële consequenties en overige gevolgen. In het najaar van 2018 zal hier meer helderheid over kunnen worden gegeven.
Beoogd effect	Continuering van de werkvoorziening WSW.
Verantwoording Berap 2019	Omdat inmiddels ook Bronckhorst tot uitreding heeft besloten is opheffen van de gemeenschappelijke regeling en liquidatie van de organisatie onontkoombaar. Voorst kiest er voor de uitvoering van de WSW in eigen hand te nemen. Het uitgangspunt hierbij is dat de WSW'ers zelf hier geen nadeel en zo min mogelijk hinder van mogen ondervinden en dat het zo min mogelijk extra kosten met zich mee brengt.

Arbeidsparticipatie

De acties uit de nota Plek op de Werkvloer uitvoeren	
Inhoud	In Maart 2017 is de nota "plek op de werkvloer; een inclusieve arbeidsmarkt vastgesteld. In 2019 blijven we de opgenomen acties uitvoeren zoals een Voorster offensief richting werkgevers, het aandacht hebben voor instroompreventie, gemeentelijk werkgeverschap, sociaal ondernemerschap en een interne organisatieverandering. In 2019 blijft de focus op het meedoen bij werkgevers op de werkvloer in plaats van meedoen in reïntegratie trajecten in (beschutte) werkomgevingen. Dit draagt bij aan de doelstelling dat in 2020 ten minste 50% van de mensen met een uitkering een plek op de werkvloer bij een werkgever in Voorst of de regio heeft.
Beoogd effect	We willen bereiken dat in 2020 tenminste 50% van de mensen met een uitkering een plek op de werkvloer bij een werkgever heeft.
Verantwoording Berap 2019	Er heeft inmiddels een verschuiving plaatsgevonden in de doelgroepen en aantallen binnen ons huidige klantenbestand. De klanten die direct bemiddelbaar zijn en/ of een korte afstand hebben tot de arbeidsmarkt zijn inmiddels uitgestroomd naar werk. De doelgroep die nu overblijft heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt en heeft veel meer begeleiding nodig om de stap richting een reguliere werkgever te maken. Hiervoor zijn voortrajecten nodig om kandidaten richting de arbeidsmarkt te begeleiden. Dit doen we door middel van het geven van trainingen en het bieden van een begeleide werkervaringsplek bij een werkgever, Mens en Welzijn of lokale organisatie. Denk hierbij aan sportverenigingen of vrijwilligersorganisaties. Het verzorgen van de trainingen heeft de gemeente in eigen beheer, net zoals de begeleiding op de werkervaringsplekken. In 2020 zullen wij het effect van de doelstelling om 50% van het toenmalige klantenbestand bij een werkgever te laten participeren aan uw raad kunnen melden.

Wat mag het kosten

Exploitatie Programma Bedrijvig Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
6-5 Arbeidsparticipatie	Integratie uitkering Participatiewet	-72.000	0	0	0
	Totaal programma Bedrijvig Voorst	-72.000	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

6-5 Arbeidsparticipatie

Integratieuitkering Participatiewet

De integratieuitkering Participatiewet via de algemene uitkering is in de Meicirculaire 2019 verhoogd. De verhoging wordt toegevoegd aan de raming Re-integratie en participatievoorziening Participatiewet. De gevolgen voor 2020-2023 zijn reeds verwerkt in de primitieve raming van de Meerjarenprogrammabegroting 2020-2023

Ontmanteling GR Delta

Delta zal per 1-1-2020 worden geliquideerd. Er is een (concept) liquidatieplan en -begroting opgesteld, tegelijkertijd bereiden wij ons voor om de taken die bij het uitvoeren van de WSW horen zelf te kunnen gaan doen.

2.4 Gezond Voorst

Wat willen we bereiken

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Een school vervult een belangrijke rol in een kern of wijk. Als een kind problemen ervaart is de school vaak de eerste plek waar dit gesignaleerd wordt. De school kan samen met het samenwerkingsverband ondersteuning en begeleiding bieden indien het gaat over leer- of cognitieve problematiek. Als de problemen op andere gebieden spelen kan samen met medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) gekeken worden welke hulp het meest passend is. Daarnaast leidt ongeoorloofd schoolverzuim tot voortijdig schoolverlaten wat nadelig is voor de leerling zijn/haar carrière op de arbeidsmarkt. De leerplichtambtenaar werkt samen met de scholen om vroegtijdig ongeoorloofdverzuim te signaleren en te beperken waardoor leerlingen een startkwalificatie kunnen behalen.

Het is belangrijk om naast de ontwikkeling van cognitieve vaardigheden bezig te zijn met bewegen, muziek en kunst. In overleg met de scholen wordt bekeken hoe de gemeente hieraan een bijdrage kan leveren zonder dat hier direct een financiële bijdrage voor nodig is. Instandhouding van de unieke, specifieke schoollogopedie, zoals deze in de gemeente Voorst is georganiseerd, is van belang omwille van de taal-spraak ontwikkeling van alle jonge kinderen in de gemeente Voorst.

In 2018 is een nieuwe beleidsnota kinderopvang Gemeente Voorst 2018-2022 vastgesteld. De gemeente Voorst werkt toe naar een stelsel voor jeugdhulp dat erop gericht is dat ieder kind gezond en veilig opgroeit en zo zelfstandig mogelijk kan deelnemen aan de maatschappij, daarbij rekening houdend met zijn ontwikkelingsniveau. Vanuit het juridisch en maatschappelijk kader zijn ouders hier als eerst verantwoordelijk voor.

Sportbeleid en activering

Sport en bewegen heeft een positieve invloed op de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling; het bevordert incasseringsvermogen en pakt goed uit op de fysieke gesteldheid. Verantwoorde initiatieven vanuit het maatschappelijk veld voor gratis sporten en bewegen voor kinderen tot en met twaalf jaar moeten verder gestroomlijnd, gefaciliteerd en ontwikkeld worden. Ook de groep jongeren van twaalf tot achttien jaar wordt hierbij betrokken.

Cultuur

Kunst en cultuur kunnen ingezet worden als verbindend element in de preventieve taken binnen het sociaal domein bijvoorbeeld muziekonderwijs voor jongeren en muziek, dans, zang en beeldende vorming als verbindend element voor ouderen. De gemeente kan hierin verschillende rollen hebben: faciliterend, soms initiërend of als (bescheiden) co-financier. Koppeling met het project Voorst onder de Loep is in de uitwerking een essentieel onderdeel.

Samenkracht en burgerparticipatie

Een goede integratie van statushouders is belangrijk. Het beleid omtrent de integratie van statushouders moet geïntensiveerd en uitgebreid worden met name naar die statushouders die al langdurig in onze gemeenschap verblijven maar nog niet geïntegreerd zijn geraakt. Daarnaast is het van belang om tijdig te kunnen anticiperen op een nieuwe toestroom van vluchtelingen gelet op de ontwikkelingen in oorlogsgebieden en een nieuwe toestroom als gevolg van familiehereniging.

Jeugdzorg

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is de toegang voor hulp voor alle kinderen en jongeren in de gemeente Voorst. De essentie van de werkwijze van het CJG is dat kinderen/jongeren of hun ouders met een hulpvraag worden toegeleid naar passende hulp. Deze passende hulp kan gevonden worden in de voorliggende/preventieve voorzieningen, maar kunnen ook, indien dat nodig is, uitgevoerd worden door jeugdhulpaanbieders werkzaam in het curatieve domein. Belangrijk daarbij is de laagdrempeligheid/bereikbaarheid van het CJG en tevens het aanbod van hulp. Wachtlijsten werken negatief uit op deze laagdrempeligheid en beschikbaarheid.

Vanaf 2019 treedt de nieuwe integrale raamovereenkomst voor Jeugd, Wmo en MO/BW in werking. Met de raamovereenkomst wordt een meerjarig contract aangegaan met zorgaanbieders. Door integrale producten en tarieven te ontwikkelen, is bijgedragen aan de doorlopende zorglijn. Cliënten worden hierdoor naar verwachting minder gehinderd door verschillende wetgeving en leeftijdsgrenzen. Door beter toezicht te houden op de kwaliteit van zorg wordt ook gewaakt voor zorgaanbod dat onvoldoende voldoet aan de eisen van de Jeugdwet. De komende jaren wordt deze nieuwe vorm van toezicht geëvalueerd en zo nodig doorontwikkeld. De financiële consequenties van de integrale tarieven wordt doorlopend gemonitord.

Daarnaast wordt op lokaal niveau verder ingezet op de doorontwikkeling van casus- en procesregie. Goede regievorming is essentieel voor een kwalitatieve goede uitvoering van de hulp bij de cliënt waarbij de doelen behaald worden die vooraf geformuleerd zijn.

Volksgezondheid

Gezondheidsbevordering en gezondheidsbescherming zijn de twee pijlers van volksgezondheid. De aandachtsgebieden voor het bevorderen van de volksgezondheid zijn jeugdgezondheidszorg, alcoholpreventie, bevorderen van bewegen om overgewicht tegen te gaan, (stoppen met) roken, mentale gezondheid en het voorkomen van diabetes. Gezondheidsbescherming heeft onder andere betrekking op besmettelijke infectieziektenbestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg en psycho-sociale hulp bij calamiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Deelname project Voorleesexpress	
Inhoud	In 2018 heeft de gemeente Voorst de Voorleesexpress van de Bibliotheek voor het eerst gefinancierd. Vanaf 2019 is deze financiering structureel en in de begroting opgenomen. Het project dat leesvaardigheden bevordert, past binnen het streven van het college naar het verminderen van leesachterstand in de gemeente Voorst.
Beoogd effect	De Voorleesexpress heeft een uniek concept waarbij vrijwilligers van de bibliotheek voorleesactiviteiten verzorgen bij kinderen thuis. Vrijwilligers komen bij de gezinnen thuis en maken kinderen en ouders bekend met de Nederlandse taal door voor te lezen. Ze proberen op deze manier de leesvaardigheid te bevorderen waar deze achterblijft. Het project bereikt meerdere doelen die ook in Voorst onder de Loep worden beoogt. Het project bereikt dat vrijwilligers en betrokken gezinnen aansluiten bij de Voorster gemeenschap. Daarnaast kunnen de vrijwilligers leden van het gezin wijzen op voorzieningen in de gemeente en eventuele andere sociale problematiek signaleren.
Verantwoording Berap 2019	Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Terugdringen vroegtijdige schoolverlaters en thuisblijvers	
Inhoud	Vanaf 1 januari 2018 voeren we als gemeente Voorst de leerplicht en kwalificatieplicht weer in eigen beheer uit. Daarnaast hebben we de uitvoering van het RMC in eigen beheer overgenomen van de centrum gemeente Apeldoorn.
Beoogd effect	Uitvoering van leerplicht/kwalificatieplicht/RMC in eigen beheer heeft tot doel een goede sluitende keten te ontwikkelen waardoor vroegtijdige signalering en toeleiding naar passend onderwijs of ondersteuning/begeleiding naar de arbeidsmarkt beter vorm gegeven kan worden. Kennis hebben van de mogelijkheden van onze lokale scholen in combinatie met een goede relatie met lokale werkgevers geeft een vermindering van voortijdig schoolverlaters en thuiszitters. Dit betekent dat er heldere werkafspraken ontwikkeld worden tussen leerplicht/RMC en klantmanagers participatie over toeleiding van jongeren naar de arbeidsmarkt of ander soortige daginvulling. Daarnaast wordt gerichter in kaart gebracht welke lokale mogelijkheden op het gebied van arbeid/dagbesteding/onderwijs voor deze kwetsbare groep jongeren op dit moment beschikbaar is. Het gebruik maken van deze lokale mogelijkheden wordt geoptimaliseerd.
Verantwoording Berap 2019	Naast de uitvoering van de leerplicht, kwalificatieplicht en RMC zijn werkprocessen ontwikkeld. Hierdoor is inzichtelijk op welke punten we verder moeten doorontwikkelen. Eén doorontwikkeling is de verbinding tussen kwalificatieplicht/RMC en het participatiedomein. Dit zal de komende periode nader worden uitgewerkt.

Samenwerking jeugdhulp en onderwijs	
Inhoud	Het passend onderwijs (schoolbesturen) is verantwoordelijk (zowel inhoudelijk als financieel) voor leerlingen die cognitieve- of leerproblematiek ervaren gedurende zijn/haar onderwijsloop. De gemeente is verantwoordelijk voor de jeugdhulp (inclusief jeugd GGZ). Goede afstemming en integraliteit is belangrijk indien vanuit beide domeinen ondersteuning/begeleiding gewenst is. Het efficiënt en effectief inzetten van hulp en ondersteuning is een aandachtspunt voor zowel gemeenten als schoolbesturen. Om ervaring op te doen met alternatieve vormen van financiering en inzetten van hulp worden een tweetal pilots uitgevoerd.
Beoogd effect	Zowel schoolbesturen als gemeente willen de beschikbare middelen zo effectief en efficiënt mogelijk inzetten. De samenwerking tussen onderwijs en gemeente is een continu proces maar is daarentegen niet altijd eenvoudig met name door de gescheiden werelden op het gebied van financieringsstromen en wetgeving. Door meer te kijken naar de mogelijkheden worden in gezamenlijkheid een tweetal pilots uitgevoerd.
Verantwoording Berap 2019	Pilot financiering van inzet van medewerkers in dienst van de school(bestuur) of samenwerkingsverband bij jeugdhulptaken op school In het pilotjaar 2019 is het in uitzonderlijke/maatwerksituaties mogelijk om op school een medewerker in dienst van school in te zetten voor taken waar anders een jeugdzorgaanbieder voor zou moeten worden ingezet. De school kan vanuit tussen ouders, school en CJG gemaakte afspraken de extra inzet van een medewerker in dienst van school/schoolbestuur (meestal onderwijsassistent) in rekening brengen bij de gemeente Voorst. Te denken valt hierbij aan bijvoorbeeld: begeleiding toiletbezoek, omkleden voor en na gymles. Eind 2019/begin 2020 vindt evaluatie plaats. Op basis daarvan wordt besloten over al dan niet vervolg en inbedding. Project “Op weg naar een goede doorstroom van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs in de gemeente Voorst” Ieder jaar strandt een aantal leerlingen in leerjaar 1 of 2 van het voortgezet onderwijs. Soms gaat het hierbij om leerlingen die in groep 7 of 8 van het basisonderwijs mogelijk anders begeleid hadden kunnen of moeten worden richting de voor hen meest geschikte school voor voortgezet onderwijs. Stichting Katholiek Basisonderwijs Gelderland (SKBG) en gemeente Voorst hebben vanuit Ferm (voor voorkomen voortijdig schoolverlaters in de regio Stedendriehoek) een subsidie van 45.000 euro ontvangen waardoor van 1 september 2019 tot en met 31 december 2020 de inzet van een projectmedewerker kan worden bekostigd. Deze kan kinderen vanuit alle basisscholen in de gemeente Voorst, voor wie dat nodig is, extra begeleiden richting het voortgezet onderwijs. Ook is er in dit project aandacht voor de uitwisseling van expertise tussen primair- en voortgezet onderwijs.

Kinderopvang	
Inhoud	In 2018 hebben we een nieuwe financieringsmethodiek ingevoerd in overleg met de kinderopvangorganisaties om meer transparantie te kunnen geven, flexibeler te kunnen zijn en aan te sluiten bij de behoeftes van de kinderen. In 2019 zullen we dit beleid evalueren en verder doorontwikkelen.
Beoogd effect	Met ons nieuwe beleid sluiten wij aan bij de kwaliteitseisen van de Wet innovatie kwaliteit kinderopvang (IKK). Dit zijn; veiligheid en gezondheid, de ontwikkeling van het kind centraal stellen, stabiliteit en meer ruimte voor pedagogisch maatwerk, kinderopvang is een vak.
Verantwoording Berap 2019	In 2019 hebben we samen met de kinderopvangorganisaties geëvalueerd en is het doorontwikkeld. Zowel kinderopvangorganisaties als gemeente is met de huidige systematiek tevreden. De focus ligt nu op de uitvoering. We zien vooralsnog een stijging in het gebruik van de kinderopvang, wat ook past bij de doelstellingen van het beleid.

Sportbeleid en activering

Uitvoering motie gratis sporten, initiatieven vanuit maatschappelijk veld ontwikkelen	
Inhoud	Door een beweegcoördinator en buurtsportcoach worden er naschoolse sport- en beweegactiviteiten aangeboden voor basisschoolkinderen. Tevens wordt onderzocht waar de behoefte ligt bij de leeftijd 12-18 jaar om sporten- en bewegen te stimuleren.
Beoogd effect	Sporten en bewegen hebben een positieve invloed op de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling. Verhoging sportparticipatie kinderen en jongeren.
Verantwoording Berap 2019	Voorlopig ligt de nadruk van Team Voorst Actief on Tour op de doelgroep basisschoolkinderen. Deelnemers en enthousiasme is groot en voor sommigen is het een opstap naar een lidmaatschap van een sportvereniging. De evaluatie vindt plaats in het 4e kwartaal 2019. In schoolvakanties wordt de doelgroep 12-18 jaar betrokken bij gratis sport- en spelactiviteiten.

Samenkracht en burgerparticipatie

Intensivering en uitbreiding beleid omtrent integratie statushouders	
Inhoud	Blijven inzetten op het Intensieve Inburgeringstraject Voorst (IITV). Dit traject is in augustus 2018 het tweede jaar ingegaan. Daarnaast ontwikkelen en voeren uit een taalaanbod voor statushouders die geslaagd zijn voor hun inburgering, maar de taal nog steeds onvoldoende spreken om kansrijk te zijn op de arbeidsmarkt, en zich bovendien slecht zelfstandig kunnen redden.
Beoogd effect	Vergroten van de zelfredzaamheid in zijn algemeenheid en van de kansen op betaalde arbeid in het bijzonder.
Verantwoording Berap 2019	De nieuwe Wet Inburgering zal op 1 januari 2021 van kracht worden. Hierin worden gemeenten volledig zelf verantwoordelijk voor de inburgering van nieuwkomers. Wij zijn inmiddels gestart met de voorbereidingen hiervoor, en zoeken hierbij regionale samenwerking. De toename van kosten zal naar verwachting gecompenseerd worden door een hogere uitkering uit het gemeentefonds.

Wijkteams

Centrum voor Jeugd en Gezin/Integrale frontoffice Sociaal Domein	
Inhoud	Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is de toegang voor hulp en ondersteuning voor kinderen / jeugdigen en zijn/jaar ouders in de leeftijd van 0-18 (23) jaar. Goede samenwerking tussen het CJG en Maatschappelijk Netwerk Voorst (MNV) is belangrijk voor een effectieve en efficiënte dienstverlening aan burgers op het gebied van Wmo- en jeugdhulp. Deze samenwerking kan met de huidige ervaringen van de afgelopen jaren verder doorontwikkeld worden. De ervaringen geven aan dat met name op het gebied van complexe hulpvragen zowel inzet gewenst is van het CJG als MNV. Dit vraagt een verdere verfijning van samenwerkingsafspraken zowel inhoudelijk (beleidsmatig) als op het niveau van uitvoering. De revitalisering van het gemeentehuis zorgt ervoor dat de integratie ook fysiek verdere gestalte krijgt, eerst in het Kulturhus en daarna in het nieuwe gemeentehuis.
Beoogd effect	Er ontstaat een integrale frontoffice Sociaal Domein die past binnen de vernieuwde en toekomstbestendige visie op dienstverlening die in ontwikkeling is. Werkwijzen van medewerkers van het CJG en MNV worden verder geüniformeerd.
Verantwoording Berap 2019	Samenwerking tussen medewerkers in de twee wijkteams is een continue ontwikkeling. Er is gewerkt aan de randvoorwaarden voor verdere integratie, waaronder met name de systemen en processen. De wijzigingen worden in 2019 verder geïmplementeerd. Dit draagt ook bij aan een snellere en completere monitoring, zowel financieel als inhoudelijk op de domeinen Jeugd en WMO.

Maatwerkdienstverlening 18-

Passende Jeugdhulp dichtbij de thuissituatie	
Inhoud	In 2019 willen we kijken of er aanbod in de regio ontwikkeld kan worden om jongeren passende hulp te bieden die nog meer aansluit bij hun eigen thuissituatie of netwerk. Dat kan in de vorm van steungezinnen, maar ook met de inzet van mentoren uit het eigen netwerk van de jongere. Hiermee kan het eigen netwerk nog beter ingezet en versterkt worden.
Beoogd effect	Meer hulp dichtbij en samen met het eigen netwerk. Jongeren krijgen de hulp en de hulpverleners die ze zelf aanspreekt en die ze idealiter zelf hebben uitgekozen.
Verantwoording Berap 2019	We bevinden ons in de opstartfase. Er is vooronderzoek gedaan en er wordt een inventarisatie gemaakt van de behoeften. Ook zijn er al enkele cases geweest waarbij samen met de betrokken zorgaanbieders ruimte is gemaakt voor een oplossing die aansluit bij het doel van dit project.

Wijziging woonplaatsbeginsel	
Inhoud	Per 2021 wijzigt het woonplaatsbeginsel. Dit geeft een grote verandering voor Voorst sinds de transitie in 2015. Elke gemeente blijft door deze wijziging financieel verantwoordelijk voor alle jongeren die uit de eigen gemeente komen en voor alle jongeren die tijdelijk intramuraal geplaatst worden in een andere gemeente. Er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen voogdij en niet-voogdij-jongeren. Dat betekent dat wij de voogdijcliënten financieel en zorginhoudelijk gaan overdragen naar de oorspronkelijke gemeente van herkomst. . Wij zullen alleen nog financiën ontvangen voor de jongeren die voor hun intramurale plaatsing in de gemeente Voorst woonden. De werkzaamheden om deze groep over te dragen zal een grote administratieve inspanning vragen, maar na afronding een sterke administratieve lastenvermindering opleveren.
Beoogd effect	Een beter zicht op de zorgkosten voor de jongeren uit de gemeente Voorst en een beter inzicht in de zorgpopulatie ten opzichte van de budgetuitnutting voor Jeugdhulp.
Verantwoording Berap 2019	Voor het jaar 2019 zijn er geen extra middelen nodig om de overdracht voor te bereiden.

Persoons Gebonden Budget	
Inhoud	In 2019 zien we een stijging van de budgetten die voor een PGB beschikbaar worden gesteld, niet zozeer in aantallen cliënten. PGB wordt naast Zorg in Natura als mogelijkheid geboden om zorg te krijgen. Met een PGB kunnen bij voorbeeld zorgaanbieders worden ingezet die geen raamovereenkomst hebben. We controleren met de budgethouders of deze zorgaanbieders voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen uit de Jeugdwet en de raamovereenkomst, in overeenstemming met onze Verordening Jeugdhulp 2019.
Beoogd effect	Nog meer regie over de inzet van jeugdhulp, en de mogelijkheid om informele zorg in te zetten. Door de in te zetten zorgaanbieders op de vastgestelde kwaliteitseisen te controleren, wordt voorkomen dat PGB-budgethouders zorg geleverd krijgen die kwalitatief ondermaats is. Door het PGB zijn er ook zorgvormen mogelijk die niet via de Raamovereenkomst mogelijk zijn.
Verantwoording Berap 2019	We zien dat de uitnutting van de toegekende PGB-budgetten in de eerste helft van 2019 hoger is dan verwacht. De stijging komt voort uit het vinden van een passende en soms niet-conventionele oplossing voor de client. De verwachting is dat er nog een aantal nieuwe cliënten bijkomen, waardoor we boven het begrote budget voor PGB Jeugd uit gaan komen. Hoeveel dit zal zijn, is op dit moment nog niet in te schatten; dit is sterk afhankelijk van de individuele gevallen die nog een PGB toegewezen zullen krijgen.

Actieplan kostenbeheersing jeugdzorg en Wmo	
Inhoud	In het Voortgangsbericht hebben wij u geïnformeerd over maatregelen in het kader van kostenbeheersing binnen de jeugdzorg en de Wmo: 1. het vergroten van ons inzicht op de nog te verwachten declaraties aan de hand van de afgegeven toewijzingen; 2. het doorontwikkelen van procesregie door de toegangen; 3. het intensiveren van de samenwerking met huisartsen, scholen etc.; 4. het structureel voeren van accountgesprekken met zorgaanbieders, en 5. aanhaken bij of zelf voeren van gesprekken met het ministerie, de VNG, de provincie etc. om de financieringsproblematiek bij alle partijen helder in beeld te brengen en waar mogelijk aanspraak te kunnen maken op extra financiële ondersteuning.
Beoogd effect	De maatregelen moeten leiden tot effectievere beheersing van de uitgaven binnen de jeugdzorg en de Wmo, los van de autonome ontwikkelingen zoals cao-ontwikkelingen en externe wet- en regelgeving.

Actieplan kostenbeheersing jeugdzorg en Wmo (vervolg)	
Verantwoording Berap 2019	De stand van zaken per maatregel is als volgt: 1. Afgegeven toewijzingen laten zich niet makkelijk vertalen naar daadwerkelijk verwachte uitgaven. We kunnen hierbij niet terugvallen op historische gegevens. Deze data moeten we dus opnieuw opbouwen over een langere, representatieve periode. Daarnaast vereist dit een aanpassing van onze processen en systemen. We verwachten dat dit per 1-1-2020 het geval gaat zijn en we werken hierin samen met de leverancier van het systeem. Prognoses zijn daarom op dit moment alleen mogelijk op basis van de ontvangen declaraties. Wel valt daarbij op te merken dat ten opzichte van eerdere jaren de kwaliteit en tijdigheid van declaraties door verschillende oorzaken sterk is verbeterd. Daar waar nog twijfels bestonden over de volledigheid, is navraag over de prognose gedaan bij de betreffende aanbieders. We verwachten daarom dat onze huidige prognoses representatief zullen zijn voor de uiteindelijke realisatie. 2. Procesregie behelst het beoordelen van alle relevante aspecten van een casus inclusief alle mogelijke gevolgen voor de betrokkenen (cliënt, aanbieder én gemeente). Hieronder valt dus onder andere ook het financiële aspect van een beschikking. Hoewel onze gemeentelijke toegangen zich bewust van de financiële consequenties van hun beslissingen, wordt er in eerste instantie gehandeld vanuit het belang van de cliënt. De beoordeling hiervan wordt per casus gemaakt. Omdat op casusniveau een groot aantal factoren een rol spelen, is het niet mogelijk om het effect van alleen het kostenbewustzijn te duiden. 3. Onder de huidige jeugdwet kunnen huisartsen zelfstandig, zonder tussenkomst van de gemeentelijke toegangen, cliënten doorverwijzen naar zorgaanbieders van specialistische GGZ. Samenwerking en afstemming met huisartsen is dus cruciaal om een tijdig inzicht te krijgen in de verwijsstromen en daarmee de volledigheid van onze rapportages en prognoses te kunnen waarborgen. De afgelopen jaren is continu geïnvesteerd in het verbeteren van de samenwerking met huisartsen en scholen en onder dit actieplan blijven we hiermee doorgaan. 4. In 2018 zijn we verrast door een groot bedrag aan nagekomen facturen. Signalen vanuit de toewijzingen en het declaratiegedrag en vooral het bespreken van de oorzaak hiervan met de betreffende aanbieders kunnen helpen om verrassingen te voorkomen. De aanbieders die in 2018 gedeclareerd hebben over voorgaande jaren zijn benaderd en gevraagd naar hun verwachtingen voor 2019. Ook aanbieders met achterstanden in declaraties zijn gevraagd naar de oorzaak en aangespoord om verbeteringen door te voeren. Hierdoor is het risico op onverwachte nakomende declaraties verkleind. 5. In de afgelopen jaren hebben wij meerdere keren intensief contact gehad met de VNG en het ministerie over de problematiek rondom voogdijkinderen. Dit heeft destijds geresulteerd in een extra financiële compensatie. Op dit moment lijken er geen hiaten in de financieringssystematiek te zitten; de tekorten die er zijn komen met name voort uit een te krap macrobudget. Wel zien we risico's in het nieuwe woonplaatsbeginsel. Hierover zijn we reeds in gesprek met het ministerie. Verder blijven we ontwikkelingen kritisch volgen en zoeken waar mogelijk de verbinding met betrokken partijen zoals ministerie, VNG en de zorgregio. Al met al hebben wij meer vertrouwen in de kwaliteit van de huidige prognoses. Hierbij valt nog op te merken dat hierbij nog geen gebruik gemaakt kon worden van informatie uit de toewijzingen. Desondanks verwachten we – zeker bij Wmo- nog geen daling van de zorgkosten. Het aantal cliënten neemt niet af, de kosten van aanbieders nemen toe en ook de complexiteit van de casussen blijft stijgen.

Volksgezondheid

Jeugdgezondheidszorg; Jeugdgezondheid Adolescenten (voorheen Extra Contactmoment Adolescenten (ECA))	
Inhoud	Gemeenten zijn volgens de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en het Besluit Publieke Gezondheid verantwoordelijk voor het aanbieden van een landelijk preventief gezondheidszorgpakket aan alle jeugdigen tot en met 18 jaar. Vanaf 1 januari 2015 is in het basispakket JGZ opgenomen dat een structureel aanbod moet worden gedaan aan jongeren vanaf 14 jaar. Dit contactmoment heet Jeugdgezondheid Adolescenten voorheen ECA. Vanaf 2020 wordt naast het regulier voortgezet onderwijs ook het praktijkonderwijs meegenomen in dit contactmoment. Daarnaast zijn er extra ontwikkelkosten voor gezonde School noodzakelijk. Dit betekent dat er extra middelen beschikbaar moeten komen om hier uitvoering aan te kunnen geven.
Beoogd effect	In de jongere leeftijd van kinderen zijn er meerdere contactmomenten. Daarentegen zijn er weinig contactmomenten in de risicovolle leeftijd van de puberteit/adolescenten. Om vroegtijdig te kunnen signaleren van jongeren in een kwetsbare situatie is uitvoering van het contactmoment Jeugd van belang.
Verantwoording Berap 2019	Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Verward gedrag signaleren en er mee om gaan (First Aid Mental Health)	
Inhoud	1ste lijns professionals en sleutelfiguren in het vrijwillig veld ontvangen voorlichting over het signaleren van verschillende vormen van verward gedrag, hoe er mee om te gaan en wie te benaderen voor hulp bij crisis rondom verwarde personen. De GGZ wordt betrokken bij de uitvoering, omdat zij de kennisdragers zijn van de geestelijke gezondheid.
Beoogd effect	Mensen met verward gedrag worden adequaat bejegend, ondersteund en doorgeleid, omdat er meer kennis is over personen met verward gedrag in de kernteams van de toegang, de 1ste lijnsprofessionals en sleutelfiguren in het vrijwillig kader in de dorpen/kernen.
Verantwoording Berap 2019	In totaal zijn 90 professionals en inwoners geschoold in vijf trainingen van maximaal 15 deelnemers op First Aid Mental Health (MHFA). En er volgt nog een zesde training, omdat de vraag groot is. De training heeft voorzien in een grote behoefte. Verward gedrag is door deze training beter bespreekbaar gemaakt en oorzaken van verward gedrag door psychische problemen worden sneller herkend zodat beter kan worden gereageerd in bijvoorbeeld een crisissituatie.

Jeugdgezondheidszorg; Rijksvaccinatieprogramma via GGD en Vèrian	
Inhoud	Alle kinderen in Nederland krijgen inentingen aangeboden tegen een aantal besmettelijke ziekten. Deze vaccinaties maken deel uit van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Deelname aan het RVP is op vrijwillige basis. Per 1 januari 2019 gaat de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het RVP naar de gemeenten. Dit is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid. Voorheen maakte het RVP onderdeel uit van de Awbz. De gemeente heeft beperkte beleidsvrijheid. Het Rijk stelt het vaccinatieprogramma vast en bepaalt welke groepen voor welke vaccinaties in aanmerking komen. Ook bepaalt het Rijk de kwaliteitseisen. De gemeente moet de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het RVP én van het basispakket jeugdgezondheidszorg bij dezelfde JGZ-organisatie onderbrengen. Vèrian verzorgt de JGZ 0 - 4 jaar en daarmee de vaccinaties voor de kinderen 0 - 4 jaar. GGD verzorgt de JGZ 4 - 18 jaar en daarmee de vaccinaties voor kinderen vanaf 4 jaar.
Beoogd effect	Kinderen zijn beschermd tegen besmettelijke ziekten, als onderdeel van veilig opgroeien.
Verantwoording Berap 2019	Het Rijksvaccinatieprogramma wordt uitgevoerd conform afspraken.

Wat mag het kosten

Exploitatie Programma Gezond Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Project Zorg voor goede doorstroom PO-VO	-15.000	-30.000	0	0
	Subsidie organisatie Ferm	15.000	30.000	0	0
5-1 Sportbeleid en activering	Sportakkoorden	-15.000	0	0	0
6-1 Samenkracht en Burgerparticipatie P4	Maatschappelijke begeleiding	-38.000	0	0	0
	Verhogen taalniveau statushouders	-28.000	0	0	0
7-1 Volksgezondheid	Ambulantisering GGZ	-19.000	0	0	0
	Totaal programma Gezond Voorst	-100.000	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

4-3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Project "Zorg voor goede doorstroom PO - VO"

De organisatie Ferm richt zich op vroegtijdige schoolverlaters in de regio Stedendriehoek. Zij brengen expertise uit het onderwijs, de arbeidsmarkt en gemeente samen zodat iedere jongere in de regio Stedendriehoek een onderwijs- en/of arbeidsmarkttraject op maat wordt aangeboden. Voor het stimuleren van een goede doorstroom van primair onderwijs (PO) naar voortgezet onderwijs (VO) ontvangen wij een subsidie van € 45.000, welke zij in twee termijnen aan ons overmaken (€ 15.000 in september 2019 en € 30.000 in januari 2020).

5-1 Sportbeleid en activering

Sportakkoorden

Voor de totstandkoming van de lokale/regionale sportakkoorden wordt een budget van € 15.000 per gemeente beschikbaar gesteld voor procesbegeleiders/sportformateurs via een decentralisatieuitkering in de algemene uitkering.

6-1 Samenkracht en Burgerparticipatie P4

Maatschappelijke begeleiding en verhogen taalniveau statushouders decentralisatieuitkering via algemene uitkering gemeentefonds

Conform de Wet Inburgering voorziet de gemeente in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. De gemeente Voorst ontvangt in 2019 hiervoor d.m.v. een decentralisatieuitkering in de algemene uitkering een eenmalig bedrag van € 38.000.

Voor het verhogen van het taalniveau van statushouders stelt het Rijk via een decentralisatieuitkering in de algemene uitkering voor 2019 en 2020 een bedrag beschikbaar. De gemeente Voorst ontvangt hiervoor een bedrag van € 28.000 voor 2019. Wij stellen voor deze middelen beschikbaar te stellen voor de begrotingspost Vluchtelingenwerk in verband met hoger uitgevallen uitgaven en de voorbereidingen voor de nieuwe Wet Inburgering die op 1 januari 2021 van kracht zal worden. Hetzelfde bedrag is reeds verwerkt in de primitieve raming van de Meerjarenprogrammabegroting 2020-2023 in de schijf 2020.

7-1 Volksgezondheid

Ambulantisering GGZ

In het hoofdlijnenakkoord GGZ wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Bij ambulantisering staat de patiënt centraal: het gaat om zijn behoeften en zijn wensen en om de kwaliteit van leven. Voor de patiënt is een samenhangend integraal zorg- en ondersteuningsaanbod belangrijk. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het gemeentelijk domein. Voor het realiseren van deze ambities zijn financiële middelen beschikbaar gesteld via de algemene uitkering, van € 19.000 in 2019 oplopend tot € 36.000 in 2023. De financiële gevolgen voor 2020-2023 worden meegenomen in stap 2 nagekomen ontwikkelingen financiële positie van de meerjarenprogrammabegroting 2020-2023.

2.5 Sociaal Voorst

Wat willen we bereiken

De komende jaren wordt de transformatie in de zorg verder zichtbaar. De decentralisaties zijn ingevoerd in de Voorster samenleving. Nu komt het erop aan om iedereen te betrekken bij de mogelijkheden om samen aan een hechtere gemeenschap te bouwen waarin de aandacht voor elkaar op de voorgrond staat.

Voorst onder de Loep

“We leven gezond en ontspannen samen en de kwaliteit van leven is in alle kernen goed. Onze kinderen groeien veilig op. We staan voor elkaar klaar en iedereen mag er zijn.” Door deze visie - met 101 onderliggende doelen - na te streven willen we als Voorster samenleving de kans verkleinen dat inwoners van onze gemeente in problemen komen. Met inwoners, verenigingen, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeente werken we de komende vier jaar aan acties om dit te bereiken.

Integraal met de acties van Voorst onder de Loep en de evaluatie van de decentralisaties zal een visie moeten worden gegeven op de ontwikkelingen in de zorg tegen de achtergrond van de veranderende bevolkingssamenstelling door vergrijzing en de technische en medische ontwikkelingen in de komende jaren. De behoeftes van de toekomst zowel fysiek (gebouwen) als verzorgend personeel zullen moeten worden onderkend.

Maatwerkdienstverlening 18+

Met de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in 2012 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de schuldhulpverlening. Preventie is het sleutelwoord als er gekeken wordt naar de gevolgen van hoge schulden. Alle mogelijkheden moeten worden toegepast voor een snellere afhandeling en goede monitoring van de schuldhulpverleningsprocessen. De ruimte die het huidige kabinet daarvoor geeft moet optimaal gebruikt worden.

Vanaf 2019 treedt de nieuwe integrale raamovereenkomst voor Jeugd, Wmo en MO/BW in werking. Met de raamovereenkomst wordt een meerjarig contract aangegaan met zorgaanbieders. Door integrale producten en tarieven te ontwikkelen, is bijgedragen aan de doorlopende zorglijn. Cliënten worden hierdoor naar verwachting minder gehinderd door verschillende wetgeving en leeftijdsgrenzen. Doorbeter toezicht te houden op de kwaliteit van zorg wordt ook gewaakt voor zorgaanbod dat onvoldoende voldoet aan de eisen van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De komende jaren wordt deze nieuwe vorm van toezicht geëvalueerd en zo nodig doorontwikkeld. Ervaringen met zorgaanbod van onvoldoende kwaliteit hebben tot deze vorm van toezicht geleid. De financiële consequenties van de integrale tarieven wordt doorlopend gemonitord.

De eigen bijdragesystematiek (abonnementstarief) gaat landelijk op de schop. Een vaste eigen bijdrage, los van inkomen, maakt het voor burgers aantrekkelijker om gebruik te maken van gemeentelijke voorzieningen. De kosten zullen voor de gemeente waarschijnlijk sterk toenemen.

Samenkracht en burgerparticipatie

De Voorster samenleving wordt ouder in de komende twintig jaar. Dat brengt met zich mee dat mantelzorg toeneemt, maar ook dat buurtzorg verandert en dat meer gebruik moet kunnen worden gemaakt van huisautomatisering en mantelzorgwoningen. Dat zijn processen die de gemeente moet signaleren en waar mogelijk ondersteunen. De vergrijzing levert ook de mogelijkheid van grotere betrokkenheid van ouderen met de samenleving op. Vitaler op hogere leeftijd geeft kansen die wij moeten aangrijpen. Daarbij speelt ontmoeting een prominente rol.

Inkomensregelingen

Met de invoering van de Participatiewet is de gemeente nog nadrukkelijker verantwoordelijk voor de uitstroom van uitkeringsgerechtigden. In 2016 is er een visie ontwikkeld over hoe wij mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt gaan ondersteunen naar werk en/of een zinvolle dagbesteding. Op deze visie en beleid hebben wij een nota "plek op de werkvloer" ontwikkeld waarin wij met onze maatschappelijke partners komen tot een (lokaal) aanbod van activiteiten waarmee zoveel mogelijk groepen worden bediend. In 2019 willen wij de acties uit deze nota voortzetten.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

De aanbesteding van hulpmiddelen is in september 2018 afgerond. Per 1 oktober 2018 hebben we overeenkomsten met 3 leveranciers. Hiermee bereiken we dat gebruikers van hulpmiddelen meer keuzes hebben gekregen. Doordat klanttevredenheid bepalend wordt voor het toewijzen van opdrachten aan leveranciers, verwachten we dat dit een positieve prikkel wordt ten aanzien van de kwaliteit van dienstverlening. Dit gaan we in komende jaren continu monitoren.

Wat gaan we daarvoor doen

Activiteiten

Samenkracht en burgerparticipatie

Project Voorst onder de loep	
Inhoud	In de uitvoeringsfase (sep 2018- medio 2022) werken we aan het behalen van de doelen op gebied van preventie. Hiervoor faciliteert de gemeente een projectteam. Dit team ondersteunt inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente om programma's, projecten en acties op te zetten die een bijdrage leveren aan de doelen. De gemeente zelf is hierin een belangrijke partij: zowel kaderstellend (inhoudelijk en financieel) als door het opzetten van programma's rond maatschappelijke problemen en het daarin verbinden van partijen.
Beoogd effect	De beoogde effecten worden per programma, project of actie inzichtelijk gemaakt door de eigenaar/ trekker van het desbetreffende project. Het projectteam monitort gedurende de uitvoeringsfase de overall voortgang ten opzichte van de doelen van Voorst onder de Loep.
Verantwoording Berap 2019	De uitvoeringsfase van het project is later op gang gekomen dan verwacht, onder andere door werving van teamleden dat meer tijd in beslag nam dan vooraf werd ingeschat. Daarnaast is één teamlid uitgevallen vanwege ziekte, hiervoor was niet direct vervanging beschikbaar. Tot slot is de realisatie van doelen vertraagd doordat partijen in de Voorster samenleving minder snel tot uitvoering van een aantal acties, programma's en projecten zijn gekomen. De piek van de uitvoeringsfase werd verwacht in 2019. Het verwachte uitgavenpatroon ging hier ook van uit. Deze piek verschuift echter door de genoemde oorzaken naar 2020 en 2021. Hierdoor zal naar verwachting dit jaar sprake zijn van lagere lasten -en dus een lagere onttrekking aan de reserve- dan begroot.

Ontwikkeling zorgbeleid	
Inhoud	Vergrijzing betekent een toename van de doelgroep ouderen in de samenleving. Technische en medische ontwikkelingen gaan het zorglandschap veranderen.
Beoogd effect	Een adequaat niveau van voorzieningen zowel fysiek (o.a. woningen, natuur, ontmoetingsruimtes) als ondersteunend (mantelzorg, verpleegzorg, vrijwilligers) zodanig dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Verantwoording Berap 2019	Aan bovengenoemde opdracht vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt continu gewerkt samen met de regio en lokale partijen. In 2019 is gewerkt aan een evaluatie van de transities in het sociale domein welke weer aanbevelingen voor nieuw meerjarenbeleid zal opleveren.
----------------------------------	--

Wijkteams

Continue proces doorontwikkeling CJG en MNV	
Inhoud	Versterken samenwerking bij complexe en meervoudige problematiek
Beoogd effect	We zien dat er steeds meer complexe en meervoudige vragen gemeld worden bij de toegang. Dit vraagt om de juiste expertise en tevens betekent dit dat de afspraken over regievoering doorontwikkeld moeten worden.
Verantwoording Berap 2019	Dit is een continue proces. Binnen het Maatschappelijk Netwerk Voorst wordt gewerkt aan een kwalitatieve verbeterslag. Onder het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ is een nadere beschrijving opgenomen van de ontwikkelingen van procesregie binnen de gemeentelijke toegangen. De klanttevredenheid is toegenomen, zo blijkt uit het cliëntervaringsonderzoek Wmo dat dit jaar is uitgevoerd. De uitkomsten daarvan zijn te vinden in waarstaatjegemeente.nl .

Inkomensregelingen

Over de **Nota Plek op de werkvloer** informeren wij u in het programma *Bedrijvig Voorst*.

Opstellen notitie schuldhelpverlening	
Inhoud	In 2018 is de nota schuldhelpverlening voor een jaar vastgesteld. In 2019 wordt hier invulling aangegeven en het beleid doorontwikkeld.
Beoogd effect	Notitie schuldhelpverlening uitvoeren en doorontwikkelen.
Verantwoording Berap 2019	In september 2019 is het vernieuwde beleid voor schuldhelpverlening vastgesteld. Wij zetten in op het aanbieden van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening omtrent schuldhelpverlening. De samenwerking met de Stadsbank Apeldoorn wordt ontvlochten per 1 januari 2020 en uiteraard moeten we een goede overdracht hierbij waarborgen. Momenteel loopt er een aanbestedingsprocedure waarbij we zoeken naar een nieuwe partij om ons te ondersteunen bij het realiseren van onze doelstellingen. Ook verwachten we op basis van ervaringen van andere gemeenten op langere termijn dat de kosten door een nieuw contract met een andere partij lager zullen zijn. Omdat de aanbesteding nog niet is afgerond, is hierover op dit moment echter nog geen zekerheid. De samenwerking met Stimenz loopt conform de afspraken door. Er is in voorbereiding op het nieuwe contract sprake van een overdrachtstermijn van 2-3 maanden waardoor er incidenteel extra kosten zijn ten aanzien van de schuldhelpverlening. De hoogte hiervan schatten wij op dit moment in op ongeveer € 17.000.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Gevolgen reële tarieven Wmo	
Inhoud	Het werken met wettelijke reële tarieven heeft een prijsopdrijvend effect.
Beoogd effect	Het beoogd effect is dat bijvoorbeeld aanbieders van huishoudelijke verzorging hun medewerkers volgens CAO kunnen betalen en niet onder de prijs gaan aanbieden.
Verantwoording Berap 2019	Tijdens de inkoopprocedure voor de raamovereenkomst 2019 is berekend dat de tarieven dit jaar gemiddeld met 14% zouden stijgen ten opzichte van 2017. Dit lijkt grotendeels overeen te komen met de werkelijkheid. Het exacte percentage is niet te geven omdat er in 2018 ook al een compensatie voor nieuwe cao-afspraken heeft plaatsgevonden voor een aantal producten en omdat de productdefinities in sommige gevallen dusdanig zijn gewijzigd dat vergelijken niet mogelijk is. Er lijkt op basis van prognosecijfers sprake te zijn van een stijging van kosten ten opzichte van 2018 van ongeveer 9%. Hierin zit ook het effect van een lichte stijging van het aantal cliënten (3% tot nu toe) verwerkt.

Maatwerkdienstverlening 18+

Over het **Actieplan kostenbeheersing jeugdzorg en Wmo** informeren wij u in het programma *Gezond Voorst*.

Gevolgen reële tarieven Wmo	
Inhoud	Het werken met wettelijke reële tarieven heeft een prijsopdrijvend effect.
Beoogd effect	Het beoogd effect is dat bijvoorbeeld aanbieders van huishoudelijke verzorging hun medewerkers volgens CAO kunnen betalen en niet onder de prijs gaan aanbieden.
Verantwoording Berap 2019	Tijdens de inkoopprocedure voor de raamovereenkomst 2019 is berekend dat de tarieven dit jaar gemiddeld met 14% zouden stijgen ten opzichte van 2017. Dit lijkt grotendeels overeen te komen met de werkelijkheid. Het exacte percentage is niet te geven omdat er in 2018 ook al een compensatie voor nieuwe cao-afspraken heeft plaatsgevonden voor een aantal producten en omdat de productdefinities in sommige gevallen dusdanig zijn gewijzigd dat vergelijken niet mogelijk is. Er lijkt op basis van prognosecijfers sprake te zijn van een stijging van kosten ten opzichte van 2018 van ongeveer 9%. Hierin zit ook het effect van een lichte stijging van het aantal cliënten (3% tot nu toe) verwerkt.

Geëscaleerde zorg 18+

Transformatie-agenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen	
Inhoud	Regionaal en lokaal beleid om de transitie van beschermd wonen naar zelfstandig wonen mogelijk te maken.
Beoogd effect	Zelfstandig wonen van voormalig GGZ-cliënten mogelijk te maken door aandacht te schenken aan de zorginfrastructuur in de wijk, het welkom in de woonomgeving, het wonen, werk en dagbesteding en de financiële situatie van cliënten.
Verantwoording Berap 2019	Samen met de regio en lokale partijen werken we aan de uitvoering van bovengenoemde onderwerpen.

Wat mag het kosten

Exploitatie Programma Sociaal Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
6-3 Inkomens-regelingen	DU koploperproject cliëntondersteuning	-443.000	0	0	0
	Kosten projectleider	-50.000	0	0	0
	Gebundelde uitkering (BUIG) rijksuitkering	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000
	Schuldhelpverlening - ontwikkeling Stadsbank	-17.000	0	0	0
6-6 Maatw.voor-zieningen (WMO)	Hulpmiddelen gehandicapten - incidentele dure uitgaven (woningaanpassingen) en effect nieuwe aanbesteding	-250.000	0	0	0
6-71 Maatw.dienst-verlen. 18+	Effecten Wmo stijgend aantal cliënten en hogere tarieven i.h.k.v. reële tarieven	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
	Totaal programma Sociaal Voorst	-1.148.000	-388.000	-388.000	-388.000

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

6-3 Inkomensregelingen

Koploperproject Cliëntondersteuning Decentralisatieuitkering (DU) via algemene uitkering

Inwoners van gemeenten hebben op grond van de wet WMO 2015 recht op gratis onafhankelijke cliëntondersteuning. De VNG voert een zogenaamd koploperproject cliëntondersteuning. De gemeente Voorst heeft zich daarvoor aangemeld en ontvangt via een decentralisatieuitkering in de de algemene uitkering hiervoor een bedrag van afgerond € 493.000 in 2019. Deze uitkering wordt aangewend voor de kosten van een projectleider en uitvoeringskosten gedurende 2 jaar vanaf medio september 2019. De kosten voor een projectleider zijn in 2019 geraamd op afgerond € 50.000.

Gebundelde uitkering

Raming in de begroting 2019: € 3.668.636

Nader voorlopig budget 2019: € 3.630.931

De definitieve vaststelling van de uitkering volgt in het najaar van 2019.

Schuldhulpverlening - ontwikkelingen stadsbank

Momenteel loopt er een aanbestedingsprocedure voor de dienstverlening die tot dit jaar door de Stadsbank Apeldoorn wordt uitgevoerd. Er is in voorbereiding op dit nieuwe contract sprake van een overdrachtstermijn van 2-3 maanden waardoor er incidenteel extra kosten zijn ten aanzien van de schuldhulpverlening. De hoogte hiervan schatten wij op dit moment in op ongeveer € 17.000.

6-6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Hulpmiddelen

Ook in 2019 zijn er een aantal incidentele, dure woningaanpassingen. Net als in 2018 zal dit leiden tot het overschrijden van het beschikbare budget. Hiermee was tot nu toe geen rekening gehouden. Het gaat hier om een incidenteel effect.

Daarnaast zijn de financiële gevolgen van de nieuwe aanbesteding per oktober 2018 dit jaar volledig zichtbaar. Zoals verwacht vanwege de gestegen tarieven zijn de maandelijkse facturen in 2019 hoger dan in voorgaande jaren. In de begroting 2020 is hierin al voorzien, maar voor dit jaar stellen wij een eenmalige bijsturing voor.

6-71 Maatwerkdienstverlening 18+

Toename aantal cliënten met maatwerkvoorzieningen en stijging tarieven agv nieuw inkoopcontract.

In het Voortgangsbericht 2019 hebben wij u geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de Maatwerkdienstverlening in 2018. Onze conclusie was toen dat deze ontwikkelingen een structureel karakter hadden en dat we in 2019 en verder in elk geval uit moesten gaan van het kostenniveau van 2018. Tegelijk hebben wij melding gemaakt van mogelijke nadelige effecten van het nieuwe regionale inkoopcontract. Deze waren echter nog niet te duiden in cijfers. Inmiddels beschikken wij over meer gegevens.

De volgende conclusie is gebaseerd op de goedgekeurde declaraties over de periodes tot en met 1 augustus 2019.

We zien het aantal unieke cliënten in 2019 (989 unieke cliënten op dit moment) opnieuw stijgen ten opzichte van 2018 (960 unieke cliënten); een toename van 3%. Een mogelijke oorzaak hiervan is de aanzuigende werking van het abonnementstarief voor de eigen bijdrages.

Daarnaast zijn de tarieven in het nieuwe inkoopcontract hoger dan voorheen. Over de oorzaak hiervan hebben wij u geïnformeerd in mei 2018 (2018-24223). De gemiddelde stijging van tarieven voor Wmo-producten was toen berekend op 14% ten opzichte van 2017. Omdat in 2018 de tarieven van sommige producten al waren aangepast aan o.a. loonontwikkelingen en omdat niet alle producten qua tarief zijn gestegen, moest het daadwerkelijke effect blijken uit de declaraties over de eerste helft van 2019. De werkelijke stijging in 2019 ten opzichte van 2018 is in werkelijkheid lager dan 14%, maar nog steeds duidelijk aanwezig.

De totale kosten liggen hierdoor naar verwachting zo'n € 350.000 (oftewel ongeveer 9%) hoger dan vorig jaar. Omdat we in het Voortgangsbericht hier nog geen rekening mee hebben kunnen houden, stellen wij nu alsnog een structurele aanpassing van het beschikbare budget voor.

2.6 Veilig Voorst

Wat willen we bereiken

Openbare orde en veiligheid

Voorst wil een gemeente zijn waar de bewoners zich verzekerd weten van een veilige leefomgeving: niet alleen in de zin van het voorkomen en bestrijden van criminaliteit en overlast en het voorkomen en bestrijden van rampen, maar ook een veilige leefomgeving op het gebied van bouwen, milieu, evenementen en infrastructuur. Ook sociale veiligheid verdient aandacht. Bij het voorkomen en bestrijden van onveiligheid hoort een adequate en integrale handhavingsaanpak.

Wat gaan we daarvoor doen

Openbare orde en veiligheid

Ondermijning	
Inhoud	In 2018 zal het RIEC Oost-Nederland ons helpen bij het organiseren van de gemeentelijke informatiesessie en de integrale afstemmingsbijeenkomst ten behoeve van het lokale ondermijningsbeeld.
Beoogd effect	Het doel van het lokale ondermijningsbeeld is het verkrijgen van zicht op de (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit in onze gemeente. Het beeld van de ondermijnende criminaliteit in Voorst wordt in januari 2019 opgeleverd. Daarna zullen we komen tot een plan van aanpak welke we bij de prioriteitennota 2020 aan de raad aanbieden.
Verantwoording Berap 2019	In januari 2019 heeft het RIEC Oost-Nederland het ondermijningsbeeld van de gemeente samengesteld. Het ondermijningsbeeld is in juli 2019 aangeboden aan de raad. De aanbevelingen van het RIEC worden omgezet in concrete acties en worden volgend in een plan van aanpak verder uitgewerkt.

Wat mag het kosten

Exploitatie Programma Veilig Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1-2 Openbare orde en veiligheid	Evenementenvergunningen Paasvuren	-16.300	0	0	0
	Onderzoek niet-gesprongen explosieven	-156.100	0	0	0
	Totaal programma Veilig Voorst	-172.400	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

1-2 Openbare orde en Veiligheid

Evenementenvergunningen

In verband met een afgegeven verbod vanwege de droogte, hebben wij een aannemer beschikbaar gesteld om de voorraad snoeiafval die bij de diverse paasvuren lag te versnipperen en af te voeren. De kosten hiervan bedragen € 16.300.

Onderzoek niet-gesprongen explosieven

Ten behoeve van het bodemonderzoek naar mogelijke aanwezigheid van conventionele explosieven op het grondgebied van Voorst hebben de provincie Gelderland, Vitens en een onderzoeksbureau kosten gemaakt. Via de algemene uitkering is voor deze kosten een bijdrage ontvangen op grond van de suppletie-uitkering Bommenregeling 2018.

2.7 Dienstverlenend Voorst

Wat willen we bereiken

Samenkracht en burgerparticipatie

Voorst wil een open en transparant bestuursorgaan zijn en geeft daarom op een open en constructieve manier vorm aan communicatie met de samenleving. Nieuw beleid vanuit de gemeente moet, waar mogelijk en relevant, tijdig worden getoetst door inwoners, waarbij ook nog invloed uitgeoefend kan worden tijdens het proces. Voorst stelt zich dan ook open voor initiatieven die vragen om eigen bestuur en verantwoordelijkheid nemen door inwoners.

De dorpscontactpersonen hebben bewezen een nuttige schakel te zijn tussen inwoners en tussen de kernen en het gemeentebestuur. Dit beleid wordt de komende jaren voortgezet. Naar analogie van de andere kernen worden de mogelijkheden verkend voor een contactpersoon in de kern Twello.

Bestuur

Het actief ondersteunen van mensen die zich mogelijk willen inzetten voor de besluitvorming in de gemeente heeft geleid tot het meedoen van nieuwe inwoners bij de gemeentelijke verkiezingen. Deze ontwikkeling wordt verder gestimuleerd door onder meer scholen daar actief bij te betrekken, maar ook de gemeenteraad zelf hier initiatieven in te laten ontplooiën.

De gemeente Voorst is een actief deelnemer aan regionale overlegvormen vaak in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Transparantie is hierbij van belang waardoor de gemeenteraad tijdig kan aangeven in welke richting beleidsvoorstellen zich zouden moeten ontwikkelen. Om deze transparantie te bevorderen wordt met de diverse partijen hierover in overleg getreden en afspraken gemaakt.

Beheer gebouwen

De gemeente als overheid moet het goede voorbeeld geven aan haar inwoners hoe om te gaan met haar gebouwen in relatie tot duurzaamheid. Het beste voorbeeld is hierbij het huidige gemeentehuis. Het huidige gebouw wordt gerevitaliseerd en aangepast aan de moderne eisen op het terrein van klimaatbeheersing, energieverbruik en arbo-wetgeving.

Wat gaan we daarvoor doen

Bestuur

Transparantie m.b.t. verbonden partijen (controlemethode)	
Inhoud	In overleg met de verbonden partijen afspreken dat: ▪ zij hun bestuursvoorstellen, verslagen en financiële stukken publiceren op hun website, en zij elk jaar in november het beleid voor het navolgende jaar aan de gemeenteraad kenbaar te maken; ▪ een proces wordt ingericht waarbij de raden voorafgaand aan de begroting van de verbonden partijen invloed kunnen uitoefenen in plaats van achteraf een zienswijze; ▪ zij zich jaarlijks fysiek presenteren aan gemeenteraadsleden in de regio
Beoogd effect	Verbetering van de transparantie van verbonden partijen en versterking van de sturende rol van de raden.
Verantwoording Berap 2019	De raad heeft op 1 april het initiatiefvoorstel over samenwerkingsverbanden aangenomen en daarmee het college opgedragen een oriëntatienota over samenwerkingsverbanden samen te stellen. Het college heeft deze nota inmiddels aangeboden aan de raad.

Stimulering democratische participatie	
Inhoud	Onderzoeken of draagvlak bestaat voor het instellen van een jongerenraad en een jongerenlintje.
Beoogd effect	Instellen van een jongerenraad en van een jongerenlintje als daar genoeg draagvlak voor blijkt te bestaan.
Verantwoording Berap 2019	Dit onderzoek moet nog plaatsvinden.

Burgerzaken

Verkiezingen	
Inhoud	Op 20 maart 2019 vinden verkiezingen plaats voor Provinciale Staten van Gelderland. Op 23 mei 2019 zijn de verkiezingen voor het Europees Parlement
Beoogd effect	Goed en soepel verlopende verkiezingen en correcte vaststelling van de uitslagen
Verantwoording Berap 2019	De verkiezingen zijn voorspoedig verlopen.

Samenkracht en burgerparticipatie

Stimulering directe participatie inwoners	
Inhoud	Bieden van vormen van ondersteuning en middelen die van veel minder regels worden voorzien, een vorm van geclausuleerd overdragen van budgetrecht.
Beoogd effect	Ruimte bieden voor initiatieven vanuit de samenleving die vragen om eigen bestuur en eigen verantwoordelijkheid.
Verantwoording Berap 2019	Dit voornemen uit het coalitieprogramma wordt meegenomen in het kader van het project Voorst onder de Loep.

Vorm van wijkcontactpersonen in Twello / dorpscontactpersoon Twello	
Inhoud	Onderzoeken of er een mogelijkheid is om een dorpscontactpersoon Twello te faciliteren.
Beoogd effect	De dorpscontactpersoon kan een nuttige schakel zijn tussen inwoners en het gemeentebestuur en ondersteunen bij het ontwikkelen van initiatieven en leggen van verbindingen door inwoners.
Verantwoording Berap 2019	Dit onderzoek moet nog plaatsvinden.

Grenzeloos actief	
Inhoud	Mensen met een beperking stimuleren om te sporten of bewegen en het huidige aanbod inzichtelijk maken en waar nodig uitbreiden.
Beoogd effect	We willen er voor zorgen dat het in 2022 voor mensen met een beperking binnen de regio Stedendriehoek mogelijk is om te sporten en te bewegen als ieder ander.
Verantwoording Berap 2019	In september 2019 is een buurtsportcoach aangepast sporten gestart (0,4fte) die deel uitmaakt van Team Voorst Actief.

Beheer gebouwen

Renovatie gemeentehuis	
Inhoud	Het huidige gebouw wordt gerevitaliseerd en aangepast aan de moderne eisen op het terrein van klimaatbeheersing en energieverbruik en eigentijdse inzichten over dienstverlening en gastheerschap.
Beoogd effect	In 2019 wordt het programma van eisen samengesteld en worden, op basis daarvan, voorlopig ontwerp en vervolgens definitief ontwerp tot stand gebracht. Een en ander volgens aanpak en planning van het projectplan 'verduurzaming en revitalisering gemeentehuis Voorst'.
Verantwoording Berap 2019	Het programma van eisen is opgesteld en de Total Engineer is geselecteerd en gecontracteerd. Het voorlopig ontwerp wordt in 2019 afgerond. Het operationeel maken van de tijdelijke huisvesting wordt grotendeels afgerond in 2019. Het project verloopt volgens plan en ligt volledig op schema.

Wat mag het kosten

Exploitatie Programma Dienstverlenend Voorst

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
6-12 Samenkracht en Burgerparticipatie P7	Brede regeling Combifuncties/ buurtsportcoaches	-10.000	0	0	0
	Totaal programma Dienstverlenend Voorst	-10.000	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

6-12 Samenkracht en Burgerparticipatie P7

Brede regeling Combifuncties/buurtsportcoaches

Voor de periode 2019 tot 2023 zijn nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt voor de Brede regeling combinatiefuncties / buurtsportcoaches door de diverse ministeries en de VNG. Voor de gemeente Voorst betekent dit een verhoging van het budget met € 10.000. De gevolgen voor 2020-2023 zijn reeds verwerkt in de primitieve raming van de Meerjarenprogrammabegroting 2020-2023.

2.8 Algemene dekkingsmiddelen en financieringen

Exploitatie Algemene Dekkingsmiddelen

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0-5 Treasury	Dividend-uitkering NV BNG	190.000	0	0	0
0-7 Alg.en ov. uitkeringen Gemeentefonds	Meicirculaire 2019	1.598.000	0	0	0
	Septembercirculaire 2019	-246.000	0	0	0
	Totaal Algemene dekkingsmiddelen en financieringen	1.542.000	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

0-5 Treasury

Dividend

De dividend-uitkering aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (NV BNG) is ook dit jaar hoger dan geraamd. In totaal is afgerond € 190.000 meer dividend ontvangen. Dit hogere dividend van de BNG wordt als structureel aangemerkt en is reeds verwerkt in de meerjarenprogrammabegroting 2020-2023.

0-7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds

Meicirculaire 2019 Algemene uitkering Gemeentefonds

	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkering Septembercirculaire 2018	35.878	36.436	36.690	36.934	37.244
Algemene uitkering Meicirculaire 2019	37.476	39.362	39.288	39.069	39.407
Verschil Meicirculaire 2019 t.o.v. Septembercirculaire 2018	1.598	2.926	2.598	2.135	2.163
Totaal te reserveren voor specifieke taken per programma					
Programma 3 Bedrijvig Voorst	72	45	58	68	80
Programma 4 Gezond Voorst	81	1.667	1.643	1.638	1.639
Programma 5 Sociaal Voorst	493	204	200	209	211
Programma 6 Veilig Voorst	156	0	0	0	0
Programma 7 Dienstverlenend Voorst	10	10	10	10	10
In mindering te reserveren	812	1.926	1.911	1.925	1.940
Netto financieel effect gevolgen Meicirculaire	786	1.000	687	210	223

(bedrag x € 1.000)

In de raadsmededeling van 11 juni 2019 (2019-38441) is de raad reeds geïnformeerd over de financiële gevolgen van de Meicirculaire 2019 algemene uitkering van het Gemeentefonds. In deze bestuursrapportage worden de financiële gevolgen voor 2019 verantwoord.

Het netto financieel effect van de Meicirculaire 2019 na reservering van vergoedingen voor specifieke taken in totaal € 812.000 in programma 3 t/m 7, bedraagt voor 2019 in totaal € 786.000 voordelig. De gevolgen voor 2020-2023 zijn reeds verwerkt in de primitieve raming van de Meerjarenprogrammabegroting 2020-2023.

Accressen en ontwikkeling uitkeringsbasis

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. Het accres 2019 is eenmalig nadeliger. Dat komt door lagere rijksuitgaven dan de raming op het gebied van infrastructuur en defensie. Het uitkeringsjaar 2020-2023 is daarentegen positief.

Bij het begrip ontwikkeling van de uitkeringsbasis praten we over de mutaties van de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort. met name in het sociaal domein. Per saldo is het een stijging van 2 punten van de uitkeringsfactor in 2019, oplopend naar 9 punten in 2024.

Taakmutaties

In het sociaal domein zijn enkele taakmutaties opgenomen zoals de Ambulantisering in de GGZ. Hiervoor is in de algemene uitkering een bedrag beschikbaar gesteld voor zorg en begeleiding vanaf 2019. Zie hiervoor de toelichting in programma 4, Gezond Voorst.

Daarnaast zijn ten opzichte van de Meicirculaire 2019 correcties (uitnames) doorgevoerd die betrekking hebben op de loon- en prijsstijgingen en herverdeling van budgetten zoals Uitvoeringskosten SVB-PGB, overheveling mobiliteitshulpmiddelen en roerende voorzieningen WMO naar de WLZ. De betreffende correcties c.q. financiële gevolgen voor de jaarschijven 2020-2023 worden meegenomen in stap 2 nagekomen ontwikkelingen financiële positie van de meerjarenprogrammabegroting 2020-2023.

Netto-financieel effect Septembercirculaire 2019

Het jaar 2019 is € 265.000 nadeliger ten opzichte van de meicirculaire 2019. Het saldo voor de jaren 2020 - 2023 is voordeliger oplopend van € 71.000 naar € 543.000 positief. In deze bestuursrapportage wordt alleen het financieel effect voor de schijf 2019 verantwoord.

De financiële gevolgen voor de jaren 2020-2023 worden meegenomen in stap 2 nagekomen ontwikkelingen in hoofdstuk Ontwikkeling financiële positie van de meerjarenprogrammabegroting 2020-2023.

Septembercirculaire Algemene Uitkering	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkering Meicirculaire 2019	37.476	39.362	39.288	39.069	39.407
Algemene uitkering Septembercirculaire 2019	37.230	39.420	39.649	39.715	39.938
Verschil SEP-circulaire tov MEI circulaire	-246	58	361	646	531
<i>Totaal te reserveren specifieke taken per programma</i>					
Programma 4	19	0	0	0	0
Te reserveren bestuursrapportage 2019	19	0	0	0	0
Effect Septembercirculaire	-265	58	361	646	531
Te reserveren/corrigeren specifieke taken 2020-2023	0	13	12	10	12
Netto-financieel effect Septembercirculaire 2019	-265	71	373	656	543

2.9 Overhead

Exploitatie Programma Overhead

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0-4 Overhead	CAO gemeentepersoneel 2019-2020	-241.000	0	0	0
	Totaal programma overhead	-241.000	0	0	0

+ = voordeel / - = nadeel

Nadere toelichting op bovenstaande cijfers:

0-4 Overhead

CAO gemeentepersoneel 2019 - 2020

De werkgeversdelegatie van de VNG en de vakbonden hebben overeenstemming bereikt over een CAO voor het gemeentepersoneel. De looptijd van deze CAO is van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. De CAO omvat onder meer een salarisontwikkeling van (in verschillende stappen) in totaal 6,25% in deze twee jaren. Voor het jaar 2019 betekent het een salarisverhoging van 3,25% ingaande 1 oktober 2019 en een eenmalige uitkering van € 750 die wordt uitgekeerd in oktober 2019. Het financieel effect van deze CAO voor het begrotingsjaar 2019 bedraagt € 241.000. De doorwerking hiervan in volgende begrotingsjaren en de in 2020 voorziene salarisontwikkelingen zijn opgenomen in het financieel meerjarenperspectief in de Programmabegroting 2020 - 2023.

Hoofdstuk 3

Verantwoording paragrafen

3.1 Paragraaf Grondbeleid

De ontwikkelingen binnen de verschillende grondcomplexen verlopen in algehele zin conform de actuele prognoses. Hieronder staat per complex de stand van zaken weergegeven.

Complex 4 Achter 't Holthuis

Alle opbrengsten uit kavelverkoop zijn inmiddels gerealiseerd. De laatste woning is in 2019 opgeleverd. Het tweede deel van het karrenspoor wordt eind 2019 aangelegd. Het complex wordt in 2019 afgesloten met een verwacht positief eindresultaat van € 25.000.

Complex 8 Wiekslag

Dit complex bestaat in totaal uit vier bouwkavels met hierop een hiervoor ontworpen bouwplan. Met nog één onverkochte kavel wordt dit complex in 2019 afgesloten met een verwacht positief eindresultaat van € 70.000.

Complex 9 Veenhuisweg

Ook bij dit complex zijn alle opbrengsten uit kavelverkoop gerealiseerd. Alle werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd. Dit complex wordt in 2019 afgesloten met een verwacht positief eindresultaat van € 15.000.

Complex 11 Uitbreidingsplan Nijbroek

In 2019 zijn twee bouwkavels verkocht voor de bouw van een twee-onder-een-kap woning. Daarnaast zijn er nog vijf bouwkavels in optie uitgegeven.

Complex 13 Dalkweg Klarenbeek

De twee kavels binnen dit complex zijn in 2019 beide verkocht. Na gereedkomen van de hierop beoogde woningen zal dit complex in 2020 worden afgesloten.

Complex 14 Teuge Oost

Van de 21 bouwkavels in fase 1 van dit complex zijn er inmiddels 17 verkocht. Hierop zijn inmiddels al diverse woningen gerealiseerd of in aanbouw. De tien CPO woningen in deze fase zijn inmiddels gereed en bewoond. Met de bouw van de vijf sociale huurwoningen in fase 1 moet nog worden gestart.

Nu fase 1 van dit complex vergevorderd is, wordt de ontwikkeling van fase 2 nu voorbereid. Doel is om deze fase eind 2019 bouwrijp te maken, zodat de bouwrijpe gronden in 2020 uitgegeven kunnen worden. Dit is inclusief de sloop van het oude pand van PECO aan de Parmentierstraat 3.

Complex 15 Uitbreidingsplan De Vecht

In 2018 is een kavel voor een vrijstaande woning verkocht. De hierop ontworpen woning wordt in 2019 gerealiseerd. Daarnaast zijn vijf bouwkavels in optie uitgegeven. Bij de aanleg van riolering is voor een bedrag van € 33.000 restverontreiniging gesaneerd rondom de molenstomp. Dit bedrag was niet opgenomen in de exploitatieopzet. Het woonrijp maken van fase 1 van dit complex wordt in het derde of vierde kwartaal aanbesteed en wordt eind 2019 of begin 2020 uitgevoerd.

Complex 16 De Schaker

De woningbouw in de Fliertbuurt, het tweede deelplan binnen het complex De Schaker, is in 2019 bijna geheel gerealiseerd. Een enkele bouwkavel moet nog bebouwd worden, maar de projectwoningen zijn opgeleverd en dit geldt ook voor bijna alle bouwkavels. Dit betekent dat dit deelplan, samen met enkele straten in het eerste deelplan (Holthuis Oost) gefaseerd woonrijp kan worden gemaakt.

De voorbereidingen worden nu getroffen om Oost II, het derde en laatste deelplan, bouwrijp te maken. Volgens de planning wordt deze locatie voor het einde van 2019 bouwrijp gemaakt, zodat de bouwrijpe gronden in 2020 uitgegeven kunnen worden.

Complex 21 Dorpszicht Terwolde

Fase 1 van dit complex bestaat uit vijf huurwoningen (waarvan de bouwgrond eind 2017 is verkocht aan woningstichting IJsseldal Wonen), acht projectwoningen in het koopsegment (waarvan de bouwgrond in 2018 verkocht) en acht vrije sector bouwkavels. Van de bouwkavels zijn er inmiddels vier verkocht en één kavel is in optie uitgegeven.

Hoofdstuk 4

Totaaloverzicht financiële gevolgen

4.1 Resultaat

Programma	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Programma Bouwend Voorst	110.000	-	-	-
Vereveningsbijdrage	45.400	-	-	-
Mutaties reserves vereveningsfonds	-45.400	-	-	-
Resultaat afgesloten complexen	110.000	-	-	-
Programma Mooi Voorst	-61.200	-25.700	-25.400	-25.100
Kapitaallasten verkeersbeleid	-	-8.300	-8.200	-8.100
Opheffen of beveiligen niet actief beveiligde overwegen	-1.200	-17.400	-17.200	-17.000
Monumentensubsidies	-45.600	-	-	-
Subsidie Provincie Gelderland	45.600	-	-	-
Eikenprocessierups	-60.000	-	-	-
Toezicht op bedrijven	-11.200	-	-	-
Subsidie toezicht op bedrijven	11.200	-	-	-
Programma Bedrijvig Voorst	-72.000	-	-	-
Integratieuitkering Participatie	-72.000	-	-	-
Ontmanteling GR Delta	-	-	-	-
Programma Gezond Voorst	-100.000	-	-	-
Project zorg voor goede doorstroom	-15.000	-30.000	-	-
Subsidie Ferm	15.000	30.000	-	-
Sportakkoorden	-15.000	-	-	-
Maatschappelijke begeleiding	-38.000	-	-	-
Verhogen taalniveau statushouders	-28.000	-	-	-
Ambulantisering GGZ	-19.000	-	-	-
Programma Sociaal Voorst	-1.148.000	-388.000	-388.000	-388.000
Koploperproject Cliëntondersteuning	-443.000	-	-	-
Salaris projectleider koploperproject	-50.000	-	-	-
BUIG verlaging rijksuitkering	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000
Beëindiging contract Stadsbank	-17.000	-	-	-
Hulpmiddelen gehandicapten	-250.000	-	-	-
Effecten Wmo stijgend tarief en aantal cliënten	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Programma Veilig Voorst	-172.400	-	-	-
Evenementenvergunningen paasvuren	-16.300	-	-	-
Niet gesprongen explosieven	-156.100	-	-	-
Programma Dienstverlenend Voorst	-10.000	-	-	-
Brede regeling combifuncties/Buurtsportcoaches	-10.000	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen en financieringen	1.542.000	-	-	-
Dividenduitkering BNG	190.000	-	-	-
Meicirculaire 2019	1.598.000	-	-	-
Septembercirculaire 2019	-246.000	-	-	-
Overhead	-241.000	-	-	-
Salarissen CAO gemeentepersoneel	-241.000	-	-	-
Totaal Bestuursrapportage 2019	-152.600	-413.700	-413.400	-413.100
Saldo Meerjarenbegroting 2019-2022 schijf 2019 na verwerking Voortgangsbericht 2019	-1.666.778			
Saldo Meerjarenbegroting 2019-2022 schijf 2019 na verwerking Bestuursrapportage 2019	-1.819.378			

Hoofdstuk 5

Bijlagen tussentijdse rapportages

5.1 Feiten en cijfers van de kwantitatieve woningbouwprogrammering

Qua woningbouwprogrammering zitten we goed op koers. Onderstaande tabel laat het aantal opgeleverde en vergunde woningen zien. Daarnaast geeft dit overzicht de plancapaciteit in de vastgestelde en onherroepelijke bestemmingsplannen weer (harde plannen) en plannen die nog in ontwikkeling zijn (zachte plannen, tot en met ontwerpbestemmingsplannen).

Optelling naar categorie	Aantal woningen	
opgeleverd 2015	39	
opgeleverd 2016	92	
opgeleverd 2017	59	
opgeleverd 2018	117	
Subtotaal opgeleverd		307
vergund	96	
Subtotaal opgeleverd en vergund		403
hard 2019-2026	271	
hard 2027-2035	0	
Subtotaal incl. vastgesteld		674
zacht 2019-2026	361	
zacht 2027-2035	254	
TOTAAL		1.289

Overzicht van harde plancapaciteit van grote projecten, waarvan de woningen nog niet geheel zijn gerealiseerd op 01-09-2019

Project	Start bouw	Huur			Koop			Een-gezins	Meer-gezins
		Jaar	sociaal	middel-duur	duur	bereik-baar	middel-duur	duur	
De Schaker (Holthuis Oost)	2018							3	3
De Schaker (Fliertbuurt)	2019							8	8
De Schaker (Oost II)	2020		30			12	30	16	58
Klarenbeek (fase 1)	2020							5	5
Klarenbeek (fase 3)	2021					4	10	5	19
Teuge-Oost (fase 1)	2019		5					15	20
Teuge-Oost (fase 2)	2021		7			5	5	34	51
Terwolde (Dorpszicht) (fase 1)	2019		5			4	4	5	18
Terwolde (Dorpszicht) (fase 2)	2021						4	5	9
Uitbreidingsplan Nijbroek	2019		4				4	9	17
Uitbreidingsplan De Vecht	2019						6	4	10

5.2 Addendum duurzaamheid 2018

Het document Voortgang addendum duurzaamheid 2018 is opgenomen in de gemeentelijke website Voorst.nl.

5.3 Agenda Cleantech Regio 2019-2023

Op dit moment loopt de Regio on Tour. Tijdens acht bijeenkomsten worden de raden van de acht deelnemende gemeenten bijgepraat over de ontwikkelingen in de Cleantech Regio.

Regio on Tour vindt elke twee jaar plaats. Tijdens deze bijeenkomsten vertellen verschillende deelnemers van de Cleantech Regio over de meest recente ontwikkelingen. Er wordt een introductie gegeven van de regionale samenwerking, welke resultaten zijn bereikt, er wordt stilgestaan bij de voortgang van de Agenda Cleantech Regio 2019 – 2023 en de manier waarop hier regie op wordt gevoerd. Elke gemeente geeft een eigen invulling aan de bijeenkomst.

In aanvulling op de Agenda is een Uitvoerings- en InvesteringsProgramma voor de komende jaren opgesteld met programma's en projecten die bijdragen aan het realiseren van de doelen en ambities. De projecten en programma's zijn beschreven aan de hand van een zestal onderwerpen: beschrijving, impact, financiering proceskosten, financiering realisatie, eigenaarschap en de gewenste rol van de Cleantech Regio. Het Uitvoerings- en InvesteringsProgramma is zeker geen statisch document. Er wordt weergegeven wat er begin 2019 aan activiteiten loopt. De concreetheid van de projecten en programma's in dit overzicht is divers.

Voor de Gemeente Voorst staan de volgende projecten in de het Uitvoeringsprogramma- en investeringsprogramma. Daarnaast staan er in het programma veel regionale projecten waar wij ook in meedoen.

Dutch E-viation Airport Centre (DEAC)

Het verduurzamen van de luchtvaart wordt breed maatschappelijk gedragen en is ook onderdeel van het beleid van de regering. Dit project heeft onder andere impact op de luchtkwaliteit, het klimaat en de werkgelegenheid. Er is een uitgewerkt projectplan beschikbaar, met een exploitatiebegroting voor de komende 5 jaar.

Waterfabriek

Het waterschap Vallei en Veluwe wil samen met zijn partners een grensverleggende innovatieve waterzuivering realiseren in Wilp aan de IJssel. De Waterfabriek maakt gebruik van de nieuwste technieken om kostbare grondstoffen terug te winnen en energie op te wekken uit de afvalwaterstromen. Hierdoor ontstaat er een forse CO₂ reductie en zal de waterkwaliteit in de Twellose Beek worden verbeterd.

Regionale bereikbaarheid

De bereikbaarheid van de regio en binnen de regio is van levensbelang voor onze economie en welvaart. Naast maatregelen die mobiliteitspatronen veranderen, is soms ook een opwaardering of verbetering noodzakelijk om de doorstroming te bevorderen. In de regio zijn de speerpunten het verbreden van de A1 en de A 50, knelpunten in het onderliggend wegennetwerk verbeteren (waaronder aanleg de westelijke randweg), bevaarbaarheid IJssel, verdubbeling spoor Deventer-Zwolle en versnellen Berlijn-verbinding spoor op bestaand tracé. Deze opgaven vereisen naast grote rijksinzet ook bekostiging vanuit het landsdeel oost.

A1 miljoen bomen

Met het Voorster initiatief 'A1-miljoen-bomen' wordt binnen een inspirerende visie initiatieven gestimuleerd en verbonden voor de her- en aanplant van 1 miljoen bomen binnen de A1 zone. De doelstelling is dat eind 2023 er 200.000 tot 300.000 bomen geplant zijn. Daarmee wordt jaarlijks 4 tot 6 kton CO₂ vastgelegd. Met dit resultaat

hopen we een vliegwiel effect gecreëerd te hebben om in 2028 1 miljoen bomen te hebben toegevoegd.

We willen wel opmerken dat met betrekking tot de voortgang van de Agenda we ervaren dat het moeilijk is om de goede focus in de regionale samenwerking te behouden: circulaire economie, energietransitie in relatie tot vestigingsklimaat, wonen, werken en mobiliteit. Dit wordt tegen het licht gehouden door het aanstellen van een kwartiermaker als tijdelijke invulling voor de regiosecretaris. De WGR en Board hebben besloten tot samenvoegen van de werkorganisaties van WGR, Board en CTRD en hebben ook de insteek vaker integrale rapportages over de voortgang van de activiteiten van de Cleantechregio te maken. Deze rapportages zullen dan aan u worden aangeboden bij de planning en control documenten.

De agenda Cleantech Regio 2019-2023 is te raadplegen via de volgende link: [agenda](#).

